

Vision och verklighet

En fallstudie över Nya Kvillebäcken och dess nya invånare

Julia Wilzén

SGEL36 Samhällsgeografi: Examensarbete inom kandidatprogrammet för samhällsplanering

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Höstterminen 2018

Handledare: Karin Lindsjö

ABSTRACT

Nya Kvillebäcken is a newly built residential area situated on the island of Hisingen in the city of Göteborg. Nya Kvillebäcken was built as part of a project to redefine the urban identity of the area and its status. The project has been criticized for creating new-build gentrification. The objectives of this essay are to study Nya Kvillebäcken and the relationship between ideals of urban planning, new-build gentrification and the residents' own views on the identity of the area. The study was conducted using the vision document of the development of the future city of Göteborg, Vision Älvstaden, and making an empirical study, interviewing residents in Nya Kvillebäcken. Florida's theories on urban development were applied for analysing Göteborg's vision document. Theories about Relational identities and Othering were used to understand how the residents of Nya Kvillebäcken construct their identities. The conclusion of this essay is that the vision behind Nya Kvillebäcken derives from Florida's theories. In the interviews in the empirical study power relationships within the city are revealed and the status of Nya Kvillebäcken could be seen as a result of the new-build gentrification of the area. The new-build gentrification has influenced how the residents identify their neighbourhood and thus could have contributed to a feeling of alienation towards the neighbouring areas.

Keywords: New-build gentrification, Relational identity, Othering

Nyckelord: Nybyggd gentrifiering, relationell identitet, Othering

En fallstudie över Nya Kvillebäcken och dess nya invånare	1
Julia Wilzén	1
1. INLEDNING	5
1.1. Göteborgs skiftande identitet	5
1.2. Syfte och forskningsfrågor	6
1.3. Avgränsningar	6
1.4. Disposition	7
1.5. Platsens olika namn	8
2. BAKGRUND	8
2.1. Historisk bakgrund till Göteborgs utveckling	9
2.2. Östra Kvillebäcken blir Nya Kvillebäcken	10
2.3. Kvillebäcken ett kriminellt område?	11
3. TEORI	12
3.1. Kultur och ekonomi	12
3.2. Kultur och identiteter	12
3.3. Relationell identitet	13
3.4. Othering	13
3.5. Länkarna mellan kulturer	14
3.6. Den kreativa klassens framväxt	15
3.6.1. Kreativitet som ekonomins viktigaste drivkraften	15
3.6.2. Platsen som statusmarkör	15
3.6.3. Vilka ingår i den kreativa klassen?	15
3.6.4. Toleranta miljöer	16
3.6.5. Kreativitet och näringsliv	16
4. TIDIGARE FORSKNING	17
4.1. Den Urbana Fronten i Nya Kvillebäcken	17
4.2. Nybyggd gentrifiering	17
4.3. Richard Floridas inflytande i Göteborgs planering	19
5. METOD	20
5.1. Val av forskningsansats	20
5.2. Semistrukturerade intervjuer	21
5.3. Intervjusituationen	22
5.4. Friheter och begränsningar med kvalitativ forskning	23
5.5. Fallstudie som metod	23
5.6. Genomförandet av intervjuerna	24
5.7. Jämförelsens betydelse	24
5.8. Dokumentationsteknik	24
5.9. Motstridiga svar och mångtydighet	25

5.10. Tematisk analys	26
5.11. Dokumentanalys	27
6. RESULTAT	27
6.1. Vision Älvstaden	28
6.1.1. Varför stärka kärnan?	29
6.1.2. Den globala ekonomin, hot eller räddning?	29
6.1.3. Grön attraktionskraft	30
6.1.4. Staden ska "helas"	31
6.1.5. Att stärka identiteten	31
6.2. Intervjumaterialet	32
6.2.1. Platstillhörighet	32
6.2.2. Stigmat kring Hisingen	34
6.2.3. Hisingen eller centrala Göteborg?	36
6.2.4. En mer central framtid	37
6.2.7. Centrums expansion	39
7. ANALYS	39
7.1. Att locka rätt personer till staden	40
7.2. Kultur för näringslivets skull	41
7.3. Ojämlika relationer i staden	41
7.4. Hela staden	43
7.5. Ett sätt att omförhandla positionen i Göteborg?	43
7.6. Att etablera skillnader	45
7.7. Avstånd till omgivningen	47
7.8. Klass och Nybyggd gentrifiering	49
7.9. Identitet- och varumärkesutbildning	50
7.10. Brist på förankring till platsen?	51
8. SLUTDISKUSSION	53
Källförteckning:	57
Bilaga 1.	59
Bilaga 2.	60

1. INLEDNING

1.1. Göteborgs skiftande identitet

Håller Göteborgs stadsidentitet på att förändras? På 1980-talet uppstod idén om att komma bort från Göteborg som industri- och hamnstad och istället övergå till Göteborg som event och kunskapsstad. Arbetslösheten var stor och genom att stärka stadens konkurrenskraft började Göteborg anpassa sig till en global ekonomi, men nu på ett sätt som inte inkluderade de tidigare näringskällorna hamnen och industrierna (Despotovic & Thörn 2016, 52).

Göteborgs skiftande identitet var ämne för ett reportage i Sveriges radio P1, med anledning av socialdemokraternas rekordlåga stöd i Göteborg inför kommunalvalet hösten 2018. Socialdemokraterna, vars klassiska väljargrupp länge varit arbetare, har haft ett starkt väljarstöd i Göteborg och har oavbrutet suttit vid makten i Göteborg i 25 år. Arbetarförankringen beror på Göteborgs karaktär som industri- och hamnstad menar Thörn och socialdemokraternas långa dominans inom den göteborgska kommunpolitiken är en stark indikator på denna arbetaridentitet. I slutändan blev dock väljarsiffrorna betydligt högre än sifo-undersökningen förutspådde. Thörn menar att Göteborgs identitet från 1980-talet och fram till idag har genomgått en transformation. Makten över staden förändrats. Förändringen består bland annat i beskrivningen om vad staden ska vara, vem den är till för och vilka som ses som de viktiga grupperna som ska ta plats i staden. Reportaget är inspelat i stadsdelen Haga som gått från att bebos av arbetarklassen till att idag tillhöra en övre medelklass och turisterna. Thörn anser att denna förändring symboliserar det identitetsskifte som Göteborg genomgår (Holmberg, 2018).

Östra Kvillebäcken var ett område i Göteborg som revs 2010 och ersattes med bostadsområdet Nya Kvillebäcken. Nya Kvillebäcken kommer att vara föremål för denna uppsats. Rivningen av Östra Kvillebäcken och uppbyggnaden av Nya Kvillebäcken kan ses som början på en större förändring av Hisingen och Göteborg. (Despotovic & Thörn, 86). Kvalitativa studier och intervjuer har i tidigare

forskningsprojekt genomförts med personer som tvingats bort från det gentrifierade området Nya Kvillebäcken. Men det har inte tidigare gjorts kvalitativa studier från inflyttarnas perspektiv. Därför kan denna uppsats bidra med ett nytt perspektiv av nybyggd gentrifiering.

Nybyggd gentrifiering är ett viktigt begrepp i uppsatsen och därför ges en kort introduktion till begreppet. Gentrifiering kan idag ses som en uppgradering av urban mark och därför kan gentrifiering även ske på en plats som aldrig har varit bebodd. Därför kan i Nya Kvillebäcken analyseras utifrån gentrifiering trots att platsen aldrig varit bebodd. En sådan gentrifiering kallas Nybyggd gentrifiering (New house gentrification) och till skillnad från klassisk gentrifiering är den sprungen ur politiska instanser följt av politiska beslut, i detta fallet från Göteborgs kommun (Thörn & Holgerssons 2016, 673).

1.2. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med uppsatsen är att undersöka relationen mellan en nybyggd gentrifiering och invånarnas skapande av den lokala platsidentiteten. Uppsatsen tar sin utgångspunkt i ett fall för att synliggöra spänningen mellan planeringsideal och invånarnas egna uppfattning om sitt område.

För att ta reda på detta har två forskningsfrågor formulerats.

- Vad för stadsplaneringsideal ligger till grund för planeringen av Nya Kvillebäcken?
- Hur identifierar invånarna i Nya Kvillebäcken sitt område i relation till centrala Göteborg och Hisingen?

1.3. Avgränsningar

Tonvikten i uppsatsen ligger på inflyttarnas i Nya Kvillebäckens upplevelser av platsen och kommer inte att inkludera personer som tidigare haft verksamheter på platsen eller grannars upplevelser. Uppsatsens inriktning är av social dimension och kommer därför

ha ett socialt perspektiv på intervjuaren och på visionsdokumenten. Den sociala inriktningen på uppsatsen markeras av valet av teorier. Den geografiska avgränsningen är bostadsområdet Nya Kvillebäcken, men för att ge en mer heltäckande bild av Nya Kvillebäcken görs även anknytningar till utvecklingen i Göteborgs stad i form av visionsdokument och tidigare forskning på ämnet.

1.4. Disposition

Eftersom uppsatsen utgår från ett specifikt fall är det viktigt att tidigt introducera platsen. Därför är bakgrunden placerad tidigt i uppsatsen (kap 2). Avsnittet redogör för händelserna som har utspelat sig på platsen, hur det ser ut idag samt vilka processer som lett fram till Nya Kvillebäcken som det ser ut idag. Efter det följer teoridelen (kap 3). Anledningen till att teorin introduceras innan tidigare forskning är för att introducera Florida för läsaren eftersom det refereras till Florida i tidigare forskning. I teorin presenteras och de utvalda teorierna, Floridas teori om den framväxande kreativa klassen påverkan och på planeringen av städer. Detta kompletteras med Othing och relationella identiteter samt Foucault. Ett gemensamt tema, teorierna emellan, är identitetsbegreppet som är ett konstant nyckelord. Avsnittet tidigare forskning (kap 4) behandlar den tidigare forskningen som bedrivits om Nya Kvillebäcken. I och med att uppsatsen bygger vidare på forskning som redan bedrivits om Nya Kvillebäcken och planeringsideal i Göteborgs planering är detta perspektiv viktigt och fördjupar förståelsen av områdets kontext. I metodavsnittet (kap 5) beskrivs metod och tillvägagångssätt för genomförandet av intervjuerna samt vilka analysmetoder som använts för analys av intervjuerna och dokumentet. I avsnittet resultat (kap 6) redovisas sammanställning av de tretton intervjuerna utefter olika teman. Innehållet i visionsdokumentet om Älvstranden Utveckling redovisas även i detta kapitel. Analysavsnittet (kap 7) går vidare med det empiriska materialet från kapitel 6 och i kombination med teorierna från kapitel 3 analyseras materialet. I slutdiskussionen (kap 8) besvaras forskningsfrågorna samt knyts an till uppsatsens syfte.

1.5. Platsens olika namn

Platsen som är föremål för denna studie är östra delen av området Kvillebäcken. 2008 påbörjades rivningen av de byggnader som fanns på platsen och kom istället att ersättas av nybyggda bostäder. I samband med uppbyggnaden av de nya bostäderna fick platsen namnet Nya Kvillebäcken. Nya Kvillebäcken och Östra Kvillebäcken är alltså samma plats.

Utvecklingsbolaget Älvstranden Utveckling som driver utformningen av Nya Kvillebäcken använder uteslutande namnet Nya Kvillebäcken (Älvstranden Utveckling AB, 2014- 2017). De intervjuade invånarna i området använde också namnet Nya Kvillebäcken. Ingen av respondenterna använde namnet Östra Kvillebäcken och ställde sig inte sällan frågande då jag använde det namnet. I den vetenskapliga studien och boken Den Urbana Fronten används både namnet Östra Kvillebäcken och "Nya" Kvillebäcken, men med citationstecken kring "nya". Östra Kvillebäcken används för att referera till platsen före de nybyggda bostäderna. När Nya Kvillebäcken användes menades platsen från och med 2010 då bygget av den nya stadsdelen invigdes men kan också användas som benämning av den nya stadsdelen som koncept och idé. I en artikel av Helen Holgersson och Catharina Thörn (2016) används ytterligare ett namn för samma plats, Gustav Daléns området, eftersom det finns ett torg i närheten som heter Gustav Daléns torget. Vissa respondenter talade om gamla Kvillebäcken. Då menas oftast den delen av Kvillebäcken som inte är nybyggd och som ligger bredvid Nya Kvillebäcken. Ibland användes gamla Kvillebäcken som namn för platsen som revs innan de nya bostadsområdet uppfördes. Eftersom namnet Nya Kvillebäcken tillkom vid bygget och lanseringen av det nya bostadsområdet 2010 kommer namnet Nya Kvillebäcken användas i uppsatsen om platsen så som den sett ut från och med 2010. Namnet Östra Kvillebäcken kommer att användas för platsen så som den sett ut före 2010.

2. BAKGRUND

2.1. Historisk bakgrund till Göteborgs utveckling

Göteborg karaktäriserades länge av de stora hamn- och varvsverksamheterna som under merparten av 1900-talet sysselsatte en stor andel av Göteborgs befolkning. Även industriverksamheterna Volvo och SKF etablerades i Göteborg under första hälften av 1900-talet och satte sin prägel på staden som industristad och under efterkrigstiden växte Göteborgs fartygsvarv upp till att bli stora. Under 70-talets varvskris drabbades Göteborg hårt och skeppsvarven Götaverken, Lindholmen och Eriksbergs, som låg på norra älvstranden minskade i betydelse och försvann nästan helt ur näringslivet (Mehner, Göteborgs Stad).

Figur 1. Denna karta visar de områdena i Göteborg som ska ingå i Älvstaden. Kanalen i mitten är Göta Älv och Hisingen är marken till höger om älven. Vad som i denna karta kallas Kvillestaden är Kvillebäcken (Hämtad 13-01-19. Centrala Staden. <http://www.centraalvstaden.goteborg.se/>).

Området som idag kallas Nya Kvillebäcken och som är uppsatsens studieobjekt följer Göteborgs utveckling som stad. Nya Kvillebäcken ligger på Hisingen, i nära anslutning till Götaälvbron. År 2015 lades varvet dock slutligen ned. Utöver hamnen och varvet fanns även industriverksamheter i anslutning till Kvillebäcken. I närområdet till Kvillebäcken hade även Volvo sin tillverkning av personbilar fram till 1960-talet, då produktionen av personbilar flyttades och endast lastbilstillverkning kvarstod. Under 1990-talet omlokaliseras denna verksamhet, istället flyttade AB Volvos huvudkontor tillbaka. Utöver dessa har svetstillverkaren ESAB haft tillverkning i grannområdet till Kvillebäcken och har idag sitt huvudkontor på samma plats. Både varvs- och industriverksamheter var en del av området historia och har format platsens karaktär på

samma sätt som varvs- och industriverksamheten har satt sin prägel på Göteborgs identitet som arbetarstad. Under perioden 1980- 2000 gick varven i Göteborg in i en kris, många klassiska arbetarjobb försvann och arbetslösheten sköt i höjden, inte minst i arbetarkvarteret Kvillebäcken (Despotovic & Thörn 2016, 52).

Det var även under denna period av nedläggningar som Göteborg började att omprofilera sig som evenemangs- och kunskapsstad och att distansera sig från den forna identiteten som industri och hamnstad. Göteborgs kommun slog i en verkstadsindustriutredning fast att forna industriområden skulle förnyas. I samma anda byggdes Hisingens södra strand om till exklusivare kontors- och bostadskvarter och under 1980- talet flyttade nya verksamheter in i områdena kring Kvillebäcken (ibid).

2.2. Östra Kvillebäcken blir Nya Kvillebäcken

Till följd av de många små lokaler som fanns samt de låga hyrorna för dessa kom Kvillebäcken från 1980-talet fram till 2010 att präglas av små egenföretagare, föreningar och religiösa samlingsplatser. Exempelvis användes lokaler som tillhåll för gambiska föreningen, för karaokesällskap och för källarmoskéer. Närheten till kollektivtrafik gjorde lokalerna till lämpliga samlingspunkter (ibid). Under 1990-talet diskuterades olika utvecklingsalternativ för platsen, men planerna lades på is. Tills vidare fick flertalet hyresgäster endast korttidskontrakt eller tillfälliga bygglov (ibid).

I ett planeringsprogram inför förnyelsen av Östra Kvillebäcken från 2002 beskriver stadsbyggnadskontoret området på följande vis:

“Östra Kvillebäcken är ett centralt beläget område med brokigt innehåll. Området har många fastighetsägare och en blandning av små och stora byggnader med verksamheter och handel av olika slag. Delar av området ger idag ett ovårdat och förfallet intryck med flera avrivna tomter. Samtidigt kan det upplevas som varierat och charmigt.”

(Despotovic & Thörn, 2016, 79).

Vidare står det skrivet:

“Området ger ett skräpigt och ostädat intryck. Socialt sett är området av splittrad karaktär. Det finns gott om billiga lokaler vilket har lett till en ansamling av verksamheter som är beroende av såväl goda kommunikationer som låga hyror. Etniska föreningar, prylmarknader, bazarer, småverkstäder och MC-klubbar trängs med butiker, kontor, lunchrestauranger och ateljéer.” (Despotovic & Thörn, 2016, 79).

2.3. Kvillebäcken ett kriminellt område?

I Despotovic och Thörn (2016) bok *Den Urbana Fronten*, som är en vetenskaplig dokumentation av stadsomvandlingen av Östra Kvillebäcken, beskrivs brottsligheten under 2000-talet i Kvillebäcken som särskilt koncentrerad till två gator; Ångpannegatan samt Odalgatan. Med hjälp av intervjuer av dåvarande polischefen för området och kritiska granskningar av aktuella tidningsartiklar ifrågasätter Despotovic och Thörn bilden av att Östra Kvillebäcken skulle ha varit ett så kriminellt område som vissa velat påskina. (ibid, 80- 85).

Älvstranden Utveckling är det kommunala utvecklingsbolaget som fick i uppdrag att driva utvecklingen av Östra Kvillebäcken. 2004 bytte utvecklingsbolaget namn från Utvecklingsbolaget Norra Älvstranden till Älvstranden Utveckling som det heter idag. Namnskiftet skedde för att markera utvidgningen av uppdraget från att endast handla om Norra Älvstranden till att även inkludera fler områden på båda sidor av älven (ibid, 76). Göteborgs kommun planerar att expandera Göteborgs innerstad. Delar av Hisingen ska bli en del av den nya innerstaden och knyta samman Göteborgs centrum över älven (ibid, 76, 176). Älvstranden Utveckling ska driva och uppfylla dessa mål. Uppdraget har sammanfattats i en visionsdokumentet; *Vision Älvstaden* (Älvstranden Utveckling AB, 2014- 2017).

Under invigningen av området 2010 kommenterade Anneli Hultén öknamnet som platsen fått. Hon var då kommunfullmäktiges ordförande och socialdemokraternas ledare i Göteborg. “Det går inte att ha en sådan central del av Göteborg som ser ut precis som folk kallar det för; Gazaremsan” (Despotovic & Thörn 2016, 68). Östra Kvillebäcken började rivas 2008 och invigningen av det nya området Nya Kvillebäcken

skedde 2010, men är än idag i en bebyggandeprocess. Sedan invigningen av området har debatten om Nya Kvillebäcken pendlat mellan hyllningar och kritik. Hyllats, för att ha fört in ordning och reda, minskat kriminaliteten i området samt för att ha höjt områdets status och ekonomiska omsättning, samt kritiserats för brister i medborgardialogen och för att ha skapat gentrifiering och segregation. Despotovic och Thörn menar att bygget av Nya Kvillebäcken kan ses som början på en större förändring av Hisingen (ibid, 176).

3. TEORI

3.1. Kultur och ekonomi

Det finns en tendens att förklara fenomen som forskare inte förstår med kultur. Kultur ses då som en resterande variabel för allt som andra fält inte fångar upp. Detta är en underskattning av kulturbegreppet (Crang 1999, 2). Crang (1999) ifrågasätter separationen av kultur och ekonomi. Att ekonomi behandlas som om det vore separat från resten av kulturen kan vara typiskt för modern kapitalistisk kultur. Men en separat analys kan försvåra studier av relationen dem emellan. Crang menar att både av geografer och ekonomer har behandlat kultur som en resterande förklaring till det som ekonomin inte kunnat förklara. Istället för att ekonomin avgör kulturen kan det motsatta förhållandet gälla. I många fall är det mer fruktbart att se hur ekonomi och kultur interagerar än att separera dessa (ibid 6-7). Kulturer kan inte studeras som enheter eftersom de skapas av trender i globalt kapital. Globala krafter opererar inte utanför kulturer, snarare agerar den moderna världens globala krafter genom kulturer som är inbäddade i specifika lokala omständigheter (ibid, 160).

3.2. Kultur och identiteter

Mike Crang (1999) menar att det svårdefinierade begreppet kultur endast går att ringa in som inbäddade i verkliga vardagshändelser som är specifika både i tid och rum. Den genomgående uppfattningen om vad kultur är är att kultur är en uppsättning övertygelser och värderingar som ger mening till sättet att leva och som produceras (och reproduceras) genom materiella och symboliska former. Kultur formas av idéer, praktiker och objekt och formar identiteter inom vilka personer läser sig själva och

andra. Ett av de tydligaste sätten som olika kulturer har reproducerats är genom territoriell segregation (Crang 1999, 2- 5).

3.3. Relationell identitet

Crang (1999) har studerat hur imperialismen konstruerat kulturer och identiteter. Detta ger också en bild av hur identiteter skapas i motsatsförhållanden. En nyckel är att identiteterna hos kolonisatörerna och de koloniserade var relationella. Idéer om vad det innebar att vara västerländsk byggde på idén om vad det innebar att vara icke-västerländsk. Identiteter bygger ofta på tron på en gemensam härstamning eller delad historia (ibid 59- 60). Foucault resonerar i *The Order of Things* kring kategorisering av tingen och om kategorisering av ord. Identitet och vad som markerar dessa baseras på just skillnader. Ett djur eller en planta beskrivs inte utifrån vad det är utan utifrån vad det andra inte är. Tinget existerar endast i sig själv så länge det är bundet till vad som skiljer sig från tinget. Det är alltså ett sätt att definiera identiteter genom generella gränser och skillnader och i relation till vad som inte finns (Foucault, 1966, 158).

3.4. Othering

Identitet etablerar ett motsatsförhållande, ett "oss" kräver ett "dem". Rum är avgörande i definieringen av den andra gruppen. På samma sätt som Freud menar att barn använder spegling (mirror stage) som ett sätt att skapa sig en uppfattning om sig själva och skapa sin egen identitet kan kulturella identiteter konstrueras. Genom att spegla sig mot andra definieras självet (Crang, 1999, 168). Detta sker i en process som kallas Othering. Genom Othering bestäms identiteter i ojämlika relationer. Om en första grupp identifierar sig med faktor (a) och definierar samtidigt alla icke medlemmar i denna grupp som icke -a. Faktorn a kan vara en relevant identitetsbildande faktor för den första gruppen att samlas kring men helt irrelevant för den andra gruppen. Dessutom tenderar det som a-gruppen identifierar sig med att vara positiva karaktärsdrag. Om vi förutsätter att alla personer består av både goda och dåliga egenskaper lämnar detta ett glapp för grupp- a vad de ska göra av de dåliga egenskaperna. Därför projiceras rädsla, ogillande och de dåliga egenskaperna på den andra gruppen (icke- a). Kartläggningen av identiteter avslöjar den ojämlika relationen mellan grupper och visar vikten av att få

namnge och inte bli namngiven, att vara subjektet och inte objektet i processen av identitetsskapande. Västs konstruktion av Orienten är ett exempel på detta. Orienten ett namn som skapar en identitet som inte finns i Orientens ögon. Detta gör att Orienten inte kan skapa sin egen identitet utan att bli objekt och en negativ motpol. Orienten är inte bara ord utan namn som som konstruerar identiteter och som blir till territorier. Den västerländska kartläggande blicken konstruerar sig själv genom att titta på Orienten medan Orienten endast existerar genom den blicken. Denna relation gör den underordnade gruppen till objekt som förvägras rätten att skapa sin egen identitet (Crang, 1999, 61).

3.5. Länkarna mellan kulturer

Det finns en genomgående idé om platsen som bärare av kulturen med dess värden och karaktärsdrag. Men kulturer och identiteter kan inte studeras som avskilda enheter. Istället för att se till vad som skiljer dessa 'enheter' åt bör det studeras hur dessa skillnader konstrueras och döljer materiella och symboliska likheter (ibid 169). Det finns rörlighet inom och mellan kulturer och identiteter och det sker ständigt kamper, omförhandlingar om skiften i positioner (ibid 62). Länkarna kulturer emellan ses ofta som behållare av den kulturella essensen, dessa är betydelsefulla. Då brytpunkterna mellan idén om insidan och utsidan studeras öppnas vad som kan kallas ett tredje rum som varken tillhör insidan eller utsidan utan ett mellanting som är kopplade till båda. Detta kan liknas vid ett ockuperat rum mellan två stora kulturella samlingar. Frågan rör sig här från att handla om differentiering till cirkulerande kulturer och kulturer som är i ständig rörelse och mutation (Crang, 1999, 171- 175).

Traditionellt sett har klassificering skett i tydliga hierarkiska distinktioner med kategorier och subkategorier. Ett annat senare sätt att se på kulturer är att se på identiteter som att de har rötter som är formade genom kopplingar som är föränderliga. Städer kan ses som platser där vägar korsas, muteras och utvecklas som resultat i hybrider (ibid 171- 175).

3.6. Den kreativa klassens framväxt

3.6.1. Kreativitet som ekonomins viktigaste drivkraften

Kreativiteten har blivit den främsta drivkraften inom vår ekonomi och samhälle och är den mest avgörande konkurrensfördelen. Tillgång till kreativa människor idag är vad tillgång till stål och kol var för industrierna. Egentligen har alltid kreativiteten och förmåga att skapa nya lösningar varit vinnarna i det långa loppet inom konkurrenssamhället, vi har bara inte insett detta förrän de senaste decennierna. Kreativiteten är vad som skiljer människan från andra arter. Denna samhällsförändring är inte bortom vår kontroll och förändringen är inte kaotiskt eller slumpmässigt utan förnuftigt, rationellt och ett resultat av vår medmorjarnas (Florida 2001, 30- 33).

3.6.2. Platsen som statusmarkör

I detta nya samhälle har platsen blivit en viktigare identitets och statusmarkör. Denna plats utgör idag en viktig del av nätverkandet, en roll som företag hade tidigare. Därför är det viktigare att ha ett 'människo-klimat' och ett kreativitet klimat snarare än ett företagsklimat. En stads bekvämligheter och möjlighet till olika livsstilar har en stor dragningskraft för de kreativa människorna, den kreativa klassen (Florida 2001, 33).

3.6.3. Vilka ingår i den kreativa klassen?

Florida definierar klass som en grupp människor som delar gemensamma intressen och som tenderar att tänka, känna och uppföra sig på liknande vis. Likheter beror på ekonomi och på vad de arbetar med. På samma sätt som människor förr bildade sina identiteter utefter utefter grupper som institutioner, grannskap och familjeband är strävan efter att bilda sin egen unika identitet karaktäristiskt för individer idag (ibid 34-35). Idag har fler personer än någonsin förr kreativa yrken. Idag är den viktigaste faktorn för den personliga identiteten olika dimensioner av vår kreativitet, samhällsengagemang och vad vi konsumerar det som definierar oss. Exempel på yrkeskategorier som Florida (2001) kategoriserar som den kreativa klassen är personer som arbetar med vetenskap, ingenjörer, arkitekter, designers, konstnärer, musiker men det kan också vara personer vars ekonomiska funktion är att skapa ny teknologi eller

liknande. Kring den kreativa kärnan tillhör även affärs- och finansvärld den kreativa klassen. Gemensamt för den kreativa klassen är att de kräver självständighet, utbildning och kreativitet. Den kreativa klassen dras även till storstäderna eftersom de erbjuder större möjlighet till olika livsstilar, individualitet och är mer heterogena (Florida 2001, 34- 35).

3.6.4. Toleranta miljöer

För att som stad locka till sig den kreativa klassen är en autentisk stadidentitet viktigt och därför fungerar platsidentiteten som ett sätt att marknadsföra sig som stad.

En autentisk plats kan bland annat innebära en blandning av det gamla och nya eller att ha en musikscen som är karaktäristiskt för staden (Florida 2001, 273-274). Städer i USA lägger stora summor pengar på att bygga sportarenor och shoppingcentra för att förbättra sitt anseende. Detta är, enligt Florida (2001), helt fel sätt att locka den kreativa klassen till staden (ibid, 306- 307). Istället bör städer investera i informella och aktiva fritidsnöjen. Städernas framtida ekonomi bygger på om de är attraktiva platser för konsumenter att bo i. Dessa kreativa platser kallar Florida för toleranta. Toleranta platser erbjuder en uppsättning möjligheter för olika sorters människor som befinner sig i olika faser i livet och är inte homogena (ibid 279). Trenden går mot rikare konsumenter och rörligare företag. Företagslokalisering baseras lika mycket på fördelarna för de anställda som fördelarna för företagen. Därför är städer som är framstående inom kultur och mode, konstnärlig och kulturell kreativitet också framgångsrika när det gäller att attrahera begåvade människor och talanger, (det vill säga den kreativa klassen). Företag behöver just kreativa och utbildade människor bland annat för att generera ny teknik i de teknikintensiva näringarna (Florida 2001, 306- 307).

3.6.5. Kreativitet och näringsliv

Kulturella resurser är viktigt om man vill attrahera begåvade människor och generera högteknologisk verksamhet (Florida, 2001, 308). Men också eftersom ekonomisk och teknologisk kreativitet påverkas och interagerar med konstnärlig och kulturell kreativitet. Detta samspel märks tydligt då nya näringar uppstår. Teknologisk och ekonomisk aktivitet påverkas och integreras med konstnärlig och kulturell kreativitet.

Kreativitet behöver en social och ekonomisk miljö för att kunna flöda (Florida 2001, 31).

4. TIDIGARE FORSKNING

4.1. Den Urbana Fronten i Nya Kvillebäcken

Holgersson och Thörn (2016) argumenterar i sin artikel för den fortsatta relevansen för Neil Smiths koncept, Den urbana fronten (The Urban Frontier) från 1996, med hjälp av fallet Nya Kvillebäcken. Artikeln undersöker hur rivningen och uppbyggnaden av Nya Kvillebäcken legitimeras genom stigmatisering av platsen och myten om den urbana fronten samt argumenterar för varför den urbana fronten är ett aktuellt komplement till gentrifieringsbegreppet.

4.2. Nybyggd gentrifiering

Klassisk gentrifieringen sker i arbetarklassområden med nedgångna byggnader och bostäder och tar fart när medelklassen flyttar in, restaurerar och gör platsen trendig. Dagens gentrifiering kan gå annorlunda till, processen är idag uppstyrd och driven av politiska instanser. Numera kan gentrifiering ses som en uppgradering av urban mark (ibid). Kan gentrifiering ske på en plats som aldrig har varit bebodd? Holgersson och Thörn använder sig av en utvidgning av gentrifieringsbegreppet där även verksamheter på platsen inkluderas. Denna typ av gentrifiering kallas nybyggd gentrifiering (New build gentrification). 2000 gjorde kommunen en inventeringslista över 51 aktiviteter och verksamheter i Gustav Daléns- området. 2010 hade största delen av verksamheterna antingen lagts ned eller flyttat längre bort från centrum. Holgersson och Thörn menar att det i Nya Kvillebäcken skett just en sådan nybyggd gentrifiering, en av kommunen nybyggd gentrifiering (Holgersson & Thörn 2016, 673).

Holgersson och Thörns analys baseras på resultat bestående av intervjuer, dokument och observationer som samlats in under fem år. Materialet har analyserats för att belysa den beslutsfattande processen som ledde fram till bygget av Nya Kvillebäcken (Holgersson

& Thörn 2016, 668). Holgersson och Thörn har även undersökt var de 51 verksamheterna som listades i stadsbyggnadskontorets undersökning från 2001 idag är lokaliserade. Teorierna som använts har ett tydligt socialt perspektiv. Teman som avhandlats är bland annat urban kolonialism, neoliberalism i stadsplanering och gentrifiering. Men Neil Smiths *The New Urban Frontier: Gentrification and the Revanchist City* från 1996 står i centrum (ibid).

Artikelförfattarna beskriver hur beslutet att skapa ett nytt stadsdistrikt (Älvstaden) kom under tidigt 2000-tal samt att Hisingen sen 1980- talet börjat byggas om i den riktningen. Det etablerades en konsensus mellan kommunpolitiker och den finansiella eliten om riktningen för Göteborgs utveckling. Holgersson och Thörn hävdar att Sverige under de senaste decennierna upplevt ett nyliberalt skifte som manifesteras i regleringar för att stödja privatiseringen och marknadsanpassningen av den offentliga sektorn, samt nya relationer mellan offentliga och privata aktörer. Under denna tidsperiod har gentrifiering inkorporerats i en mängd strategier som ett sätt att uppgradera urban mark med syfte att maximera vinsten. Älvstranden Utveckling arbetar i nära relationer med privata aktörer och driver utvecklingen av Gustav Daléns-området. Holgersson och Thörn menar att den lokala socialdemokratin som driver utvecklingen av Gustav daléns-området är sprungen ur nyliberala principer. Ett sätt att maximera markvärdet är att omforma mark från perifer till central. Göteborgs välmående innerstad expanderar ständigt över de krympande industriområdena. Dessa industriområden är geografiskt nära till det gamla centrumet på andra sidan älven men ses som periferi (Holgersson & Thörn 2016, 673)

Den urbana fronten markerar både psykologiska och fysiska gränser och är en plats för symboliska och materiella strider. Genom denna teori läser Holgersson och Thörn rivningen av Gustav Daléns- området och uppbyggnaden av Nya Kvillebäcken som en plats för just dessa "strider" och gränser. Polariseringen mellan vad som läses som urbant och perifert är centralt i sammanhanget. Smith menade att 1900-talets andra hälft präglades av den starka kulturella tron på "vildmarken" i behov av en civilisation. Omritandet av stadskartan som visionen om Älvstaden innebar ändrade synen på Gustav

Daléns-området från symboliskt perifer, orörd och exploateringsbar mark till attraktiv men ineffektivt exploaterad central mark (Holgersson & Thörn 2016, 680).

Holgersson och Thörn menar att eftersom Gustav Daléns- området blivit inkluderat i Göteborgs nya centrala stadsområde Älvstaden (central city district) har platsen stigmatiserats för att legitimera rivningen av platsen och vidare för att skapa en mer ekonomiskt lönsam markanvändningen genom räntegap. Räntegap skapas då diskrepansen mellan mellan det aktuella värdet av marken och det potentiella värdet växer (ibid).

4.3. Richard Floridas inflytande i Göteborgs planering

Persson och Holgersson (2018) har jämfört Göteborgs stads olika marknadsföringsfilmer från 2000-talet fram till idag. Denna studie syftar, likt min, till att studera Floridas inflytande i Göteborgs stadsutveckling. Men Holgersson och Persson har främst analyserat marknadsföringsfilmer samt plandokument och analyserar varför Göteborg porträtteras olika vid olika år. I marknadsföringsfilmerna från efterkrigstiden markeras tydligt Göteborgs identitet som hamnstad. Den saknas till stor del i "the City of Events" som är marknadsföringsfilmen från tidigt 2000-tal. I 2004 års film "Göteborg We Love You" visas hamnen och vattnet som en plats för fritidsaktiviteter och sportevent. 10 år senare är hamnen tillbaka på agendan, nu i filmen "Sustainable City to the World" från 2018. I filmen från 2018 lyfts hamnen inte längre fram som en plats för fritidssysselsättning eller som en plats för handel. Hamnens funktion ses främst som symbolisk, en symbol för öppenhet, internationell handel och som ett sätt att ge staden autensitet (Persson & Holgersson, 2018).

Richard Florida skriver i ämnet ekonomisk geografi och blev världskänd med sin bok "Den kreativa klassens framväxt". I Göteborgs Översiktsplan från 2009 finns Florida med som en av få akademiska referenser. Kommunen lyfter argumentet att de städer som har en större andel invånare som kallas den kreativa klassen har bättre ekonomisk utveckling. På senare tid har Florida börjat reservera sig från sin teori om den kreativa

klassen, som den rätta vägen för att alla städers framgång. 2018 är Florida inte längre någon som det refereras till i alla fall inte direkt. Men Persson och Holgersson menar att i praktiken är Göteborgs varumärke mycket närmare detta ideal idag än för tio år sen. Vid millenniumskiftet presenterade Göteborg nästan uteslutande sig själva som “the City of Events” och visade upp sina arenor och hotell till skillnad från dagens “Sustainable City Open to the World” där det istället lyfts fram att Göteborg investerar i ett “öppet, kreativt och kooperativt klimat”. Yrkesgrupperna som ingår i den kreativa klassen är fler än vad som först kan tyckas. Filmen innehöll en stor del av yrkesgrupperna i den kreativa klassen (Persson & Holgersson, 2018).

Ett problem med Floridas teorier är att han inte erbjuder några medel för att bromsa gentrifieringsprocesser. Numera sägs det att Florida själv inte tar tillbaka sin teorier men däremot menar att den kreativa klassen visade sig få mycket större effekter än han hade kunnat ana. Han menar nu att de nya utmaningarna är att skapa jämlika och inkluderande städer. Efter Göteborgs stads tre lyckade rebrandings har Göteborg blivit en segregerad stad både ekonomisk och etniskt. Trots socialdemokratiskt styre har en nyliberal politik tagit sig in i politiken. Socialdemokraternas vision för Göteborg presenteras inte som baserad på ideologi utan istället endast som “bäst för Göteborg”. Holgersson och Persson drar slutsatsen att jämlikhetsmål idag inte verkar kunna utmana mål om ekonomisk tillväxt i urban planering (Persson & Holgersson, 2018).

5. METOD

I metoddelen kommer jag redogöra för hur uppsatsens empiriska material kommit till, vilka resonemang som legat till grund för genomförandet av intervjuerna och vilka analysmetoder som lett fram till mina slutsatser och ligger till grund för min analys.

5.1. Val av forskningsansats

Val av forskningsmetod och forskningsansats är nära förknippat med vilken vetenskapssyn ämnet är kopplat till. Vetenskapssynen kan bero på en mängd olika faktorer bland annat hur samhället ser på vetenskap men även vilken vetenskapsdisciplin

ämnet befinner sig inom (Gustavsson 2003, 8). Kvalitativa och kvantitativa metoder är bra på att besvara olika typer av frågor. Kvalitativa frågor besvarar ”vad för slag” medan kvantitativa undersöker ”hur mycket av ett visst slag” (Kvale & Brinkmann 2009, 133). Justesen och Mik-Meyer (2012) menar att forskningen antingen syftar till att undersöka ‘för att’ eller ‘därför att’. ‘Därför att’ är ett perspektiv som blickar bakåt och som genom att titta på kontexten försöker förstå fenomen. De är ofta kvalitativa, medan ‘för att’ strävar mot att förklara hur framtiden kommer att se ut och har en kvantitativ riktning (2012, 20). Kvalitativa intervjuer är särskilt lämpade för att studera människors egna uppfattning och perspektiv på mening och sin livsvärld (Kvale, Brinkmann 2009, 133). Denna uppsats syftar till att undersöka hur invånarna i Nya Kvillebäcken identifierar sitt område i relation till Hisingen och centrala Göteborg, samt vad för stadsplaneringsideal som ligger till grund för planeringen och bygget av Nya Kvillebäcken. ‘Hur’ eller ‘på vilket sätt’ är frågor som lämpligast besvaras med kvalitativa metoder. Därför passar en kvalitativ metod bäst för att besvara min frågeställningar.

5.2. Semistrukturerade intervjuer

En kvalitativ metod som används till uppsatsen är semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer syftar till att samla beskrivningar av intervjupersonernas livsvärld för att sedan tolka innebörden av de beskrivna händelserna och bygger ofta på en mall med flexibla frågor eller teman i en intervjuguide (ibid, 19). Intervjuguide är ett intervjumanus som strukturerar intervjuens förlopp. Den kan bestå av enbart teman eller vara noggrant strukturerad. För en semistrukturerad intervju innehåller den framförallt teman med förslag på frågor (ibid 146). Forskningsfrågor formuleras vanligen i ett teoretiskt språk medan intervjufrågor bör uttryckas i vardagsspråk (ibid, 146- 147). Den inledande frågan kan gälla en konkret situation för att värma upp. Öppna frågor ger det mest fullständiga svaren men standardiserade behöver inte ge liknande svar eftersom samma frågor betyder olika för olika personer (ibid, 150-151). Frågorna i denna undersökning är tematiskt utvalda. Fyra teman valdes ut med forskningsfrågorna som grund. De fyra temana var, enkla öppningsfrågor, social tillhörighet, ekologisk hållbarhet samt förutfattade meningar om Nya Kvillebäcken. Ca 15 st provisoriska underfrågor formulerades vilka kom att utgöra intervjuguiden. För att undvika en stel

ton eller eventuellt osäkerhet kring betydelsen av ord som är vanliga i akademiska sammanhang men ovanliga i en vardaglig kontext anpassades språket vid utformningen av intervjuguiden.

Antalet genomförda semistrukturerade intervjuer är tolv stycken samt en strukturerad. Det optimala antalet respondenter är inte så många som möjligt utan varierar beroende på vad som undersöks. För få intervjuer kan ge ett för tunt material men det finns även en mättnadspunkt då nya intervjuer ger föga ny information. Hur många som är lagom är en övervägning men i vanliga intervjustudier brukar antalet intervjuer vara ca 15 +/- 10 (Kvale & Brinkmann 2009, 129).

5.3. Intervjusituationen

Semistrukturerade intervjuer lägger stor vikt på respondentens upplevelse av ämnet och deras vardagsvärld (ibid 41). Intervjun är en aktiv process där intervjuaren och respondenten producerar kunskap i ett samtalsförhållande. Intervjupersonen och intervjuaren påverkar varandra ömsesidigt och förhåller sig till varandra (ibid 47- 48). Intervjusituationen är inte fri från maktförhållanden utan det finns en inbyggd asymmetri i relationen. Intervjuaren som har den vetenskapliga kompetensen, inleder och avslutar samtalet och bestämmer ämne. Intervjuformen är enkelriktad där intervjupersonen ställer frågor. Intervjuaren kan följa en mer eller mindre dold dagordning och har fördelen att tolka materialet. Som reaktion på detta kan vissa personer visa motstånd. Därför är det viktigt att vid intervjun etablera ett förtroende och att inte ställa ledande frågor eller frågor som är värdeladdade (ibid, 49). För att inte spä på denna maktobalans använde jag inte akademiskt språk och ifrågasatte inte respondenternas resonemang utan uppmuntrade dem istället att utveckla. Jag öppnade med enkla frågor för att få igång samtalet och få en positiv ingång i samtalet. Respondenterna var överlag mycket tillmötesgående, endast i ett fall visades motstånd då personen svarade "jag vet inte" på majoriteten av frågorna.

5.4. Friheter och begränsningar med kvalitativ forskning

Kvalitativa forskningsundersökningar kan mötas av krav som inte är relevanta för god kvalitativ forskning. Ett explorativt kvalitativt projekt som värdesätter öppenhet inför ett område kan förkastas för att det inte finns några tillräckligt exakta hypoteser eller saknar en kontrollgrupp. Olika samhällsvetenskapliga discipliner förhåller sig olika till metodologiska angreppssätt. Ett kvalitativt projekt kan exempelvis kräva flexibilitet vid rekrytering av intervjupersoner (Kvale & Brinkmann 2009, 134). Den samhällsvetenskapliga forskaren är inte bunden till slumpmässigt urval för att få representativa respondenter. Forskarens resultat eller tolkningar behöver inte visas som representativa för urvalet, men kan istället tillföra nya kvalitativa poänger. Forskaren tillåts själv fylla i luckor mellan enskilda data, göra helhetsbedömning bortom det insamlade materialet och spekulera djärvt för att skapa poänger. De poänger som forskaren gör är dock bundna till situationen som studeras men kan möjligen användas som förförståelse i andra sammanhang (Gustavsson 2003, 13- 14).

Det finns en diskussion om hur nära en forskare bör vara sitt forskningsobjekt som är relevant att nämna i denna uppsats. Jag är uppvuxen i Göteborg men eftersom jag inte kände till själva området innan uppsatsens början anser jag inte att det är ett hinder. Istället ger det mig både förförståelse för kontexten och en bättre förmåga att kan tolka mina intervjupersoner på ett korrekt sätt.

5.5. Fallstudie som metod

Fallstudier används främst för att förstå fenomen som är invecklade, komplexa och med många variabler. De många variablerna gör att fenomenen är svåröverblickbara, tvetydiga och svåra att förutse. En fallstudie kan bland annat användas som underlag till forskning genom att ge empiriska data som tolkas och analyseras och tillåter studier om tvetydighet. Fallstudien är oftast kvalitativ och syftet är vanligen att öka förståelsen. Fallstudier brukar beskrivas som explorativa och används för att få en uppfattning om okända fenomen samt etablera testbara teorier och begrepp. Fallstudien anses svara teorigenererande medan kvantitativ forskning, teoriprovande (Gustavsson, 2003, 115-118).

5.6. Genomförandet av intervjuerna

Under fem dagar i maj 2018 genomfördes större delen av intervjuerna, nio av tretton. Att intervjuerna genomfördes i maj då vädret var soligt möjliggjorde att intervju personer enkelt gick att finna utomhus i Nya Kvillebäcken. Intervjuerna kunde sedan genomföras i bekvämlighet på en bänk utomhus utan att stressas av kyla och oväder. Varje intervju var mellan 10- 30 minuter och de allra flesta som fick frågan om medverkan svarade ja. Jag frågade slumpvis personer som promenerade utomhus i området och som inte såg ut att ha bråttom. Ett antal personer ville hellre göra det via telefon vid ett annat tillfälle, sammanlagt genomfördes 3 telefonintervjuer. Tre av de intervjuade personerna bad senare sina sambos medverka på en intervju. Detta kallas snöbollsmetoden och innebär att personer i urvalet hjälper till att rekommendera och förmedla nya potentiella personer till studien. På det sättet går det snabbare att hitta lämpliga personer att intervjua. Jag besökte platsen både under vardagar samt under en röd dag och vid olika tider under dagen men endast under dagtid. Två intervjuer förmedlades med hjälp av ett inlägg på den sociala medier- sajten Facebook där jag förklarade mitt ärende och frågade om någon av mina Facebook "vänner" bodde eller kände någon som bodde i Nya Kvillebäcken och bad dem att i så fall kontakta mig.

5.7. Jämförelsens betydelse

De frågor som innehöll en jämförelse ledde till svar av bra kvalitet. Den sista frågan gav framförallt intressanta svar: Ansåg de att Nya Kvillebäcken främst tillhörde Göteborgs centrum eller Hisingen? Min bedömning är att jämförelsen i frågan var avgörande för de intressanta svaren. Detta går i linje med med Crangs analyser kring hur identiteter konstrueras. Kulturella identiteter kan skapas eller upprätthållas genom just differentiering där den egna identiteten etableras i ett motsatsförhållande mot den andre (Crang, 1999, 161).

5.8. Dokumentationsteknik

Det kanske vanligaste sättet att dokumentera intervjuer är att spela in. Eftersom materialet kan spelas upp i efterhand ger det möjlighet för intervjuaren att koncentrera

sig bättre på samtalet. Lätt hänt är dock tekniska eller mänskliga fel med inspelning (Kvale & Brinkmann 2009, 194). Intervjuerna till denna uppsats spelades in via två mobilappar, en för telefonsamtal och en för intervjuerna ansikte mot ansikte. Innan intervjuerna fick jag godkännande av respondenterna till att spela in samtalet.

I allt högre grad används telefon- och datorbaserade intervjuer. Bruket av telefonbaserade intervjuer har en rad fördelar, ökad möjlighet att tala med människor som är geografiskt avlägsna men på bekostnad av kroppsspråk och ansiktsuttryck. En anledning till att jag använde mig av telefonintervjuer var för att få ett större material och det ledde till tre intervjuer. Min upplevelse var dock att intervjuerna som var ansikte mot ansikte gav mer utförliga svar, möjligen på grund av att det är lättare att avgöra vilka följdfrågor som ska ställas då jag ser intervjupersonen. Datorstödda intervjuer har även blivit vanligare. Nackdelar med detta medium är att det kan skapa en distans utan vägledning av kroppsspråk, talspråk och detaljrika beskrivningar. Men det kan också ge motsatt effekt. Avsaknaden av en fysisk kropp framför sig kan minska känslan av skam och öppna upp för intimare svar (ibid 165). I min enda e-mail intervju visade sig dock nackdelarna större än fördelarna.

5.9. Motstridiga svar och mångtydighet

Hur mycket svängrum kan intervjuaren ha för nya spår och riktningar som öppnar sig? Under intervjuens gång kan respondenterna dra fram nya oväntade aspekter och uppdaga nya distinktioner. Huruvida dessa ska följas upp eller inte är en övervägning (Kvale & Brinkmann 2009 146). Att följa de nya spåren kan gå i linje med syftet med explorativa studier (ibid, 128). Om fokuset i intervjuer är att undersöka nyanser behöver motsägelser inte vara en nackdel utan kan lyfta motsägelser som intervjupersonen lever i (ibid 47). Det är inte alltid den vältaliga och konsekventa intervjupersonen som är den mest intressanta, denna kan ibland skyla över motsättningar och motstridigheter, och ge en alltför ensidig och konsekvent bild av verkligheten (ibid 180-181).

Min bedömning var att intervjumaterialet kunde bli intressantare om jag lät samtalen ta nya riktningar. Därför gavs utrymme för att lägga till nya frågor efterhand samt

uppföljningar med följdfrågor på många av intervjuvaren. Att ställa relevanta följdfrågor kan föra intervjuerna i oväntade riktningar och belysa nya sidor som kan vara intressantare än grundfrågorna. Om ett ämne dyker upp upprepade gånger kan det visa sig vara av vikt. Kvale och Brinkmann menar att intervjun kan vara en lärande process och under intervjuens gång kan respondenternas uppfattning ändras genom att olika frågor får personen att tänka i nya banor (ibid 47). Kan ordningen på frågorna haft inverkan på svaren? Det är mycket möjligt med tanke på att den fråga som jag ställde sist var den som jag genomgående tyckte att jag fick mest genomtänkta och intressanta svar på.

5.10. Tematisk analys

Efter att intervjuerna var färdiga började bearbetningen av materialet. Först transkriberades alla intervjuer, alla respondenter gavs aliasnamn med ålder och kön och sedan påbörjades en tematisk analys. En av de vanligaste metoderna för att hantera kvalitativ data är tematisk analys. Trots detta finns det få tydliga kriterier för hur en tematisk analys går till samt vad som egentligen utgör ett tema. Bryman (2018) anser att den tematisk analysprocessen ofta beskrivs vagt och önskar tydliga motiveringar kring varför temana valdes. Kortfattat kan ett tema sägas vara en kategori som bygger på koder från datan som samlats in. Datat kan exempelvis vara fältanteckningar, intervjuutskriften eller dokument. Kategorierna är kopplade till forskningens fokus och ska vara relevanta för att besvara forskningsfrågorna. Temana är ett verktyg för forskarens teoretiska förståelse av datan. Följande element kan vara relevanta att leta efter då temana bestäms, repetitioner, det som upprepas många gånger tenderar att vara av vikt. Lokala uttryck, metaforer och analogier kan också vara intressant att uppmärksamma, ge en bild och ett sammanhang och en djupare betydelse. Likheter och skillnader i svar kan visa på intressanta motsägelser eller språkliga kopplingar som “på grund av” eller “därför att” kan lyfta fram kausala samband (Bryman 2018, 702-709).

Jag skapade kategorier utifrån intervjumaterialet. Frågeformuläret utgick från fyra teman, öppningsfrågor, social tillhörighet, ekologisk livsstil samt uppfattningar och fördomar om Nya Kvillebäcken. Under transkriberingen av intervjumaterialet kunde jag

utläsa andra teman. Därför strukturerades intervju svaren om och placerades in tematiskt i sex olika dokument med huvudrubriker och underrubriker. Rubrikerna var till stor del fortfarande lika intervjufrågorna. I en vidare bearbetningen av materialet skapade jag mindmaps för att tydligare se hur svaren hängde ihop. På det sättet framkom likheter och skillnader tydligare. Det var inte ovanligt att samma person kunde argumentera för båda ståndpunkterna samtidigt. I nästa steg av bearbetning av datan avlästes genomgripande teman som kopplades samman med litteraturen.

5.11. Dokumentanalys

Anledningen till att det var lämpligt att analysera visionsdokumentet för att undersöka vad för stadsplaneringsideal som låg till grunden för planeringen och bygget av Nya Kvillebäcken var på grund av att Vision Älvstaden är ett visionsdokument som är producerat av Älvstranden Utveckling som har i uppdrag att förändra Göteborg centrala delar, däribland Nya Kvillebäcken. I Vision Älvstaden beskrivs alltså den vision för hur Älvstranden Utveckling önskar att bland annat Nya Kvillebäcken ska se ut. Jag menar att en vision är nära besläktad med ideal eftersom visioner bygger på ideal. Därför avslöjar planeringsvisionen någonting om planeringsidealen bakom Nya Kvillebäcken.

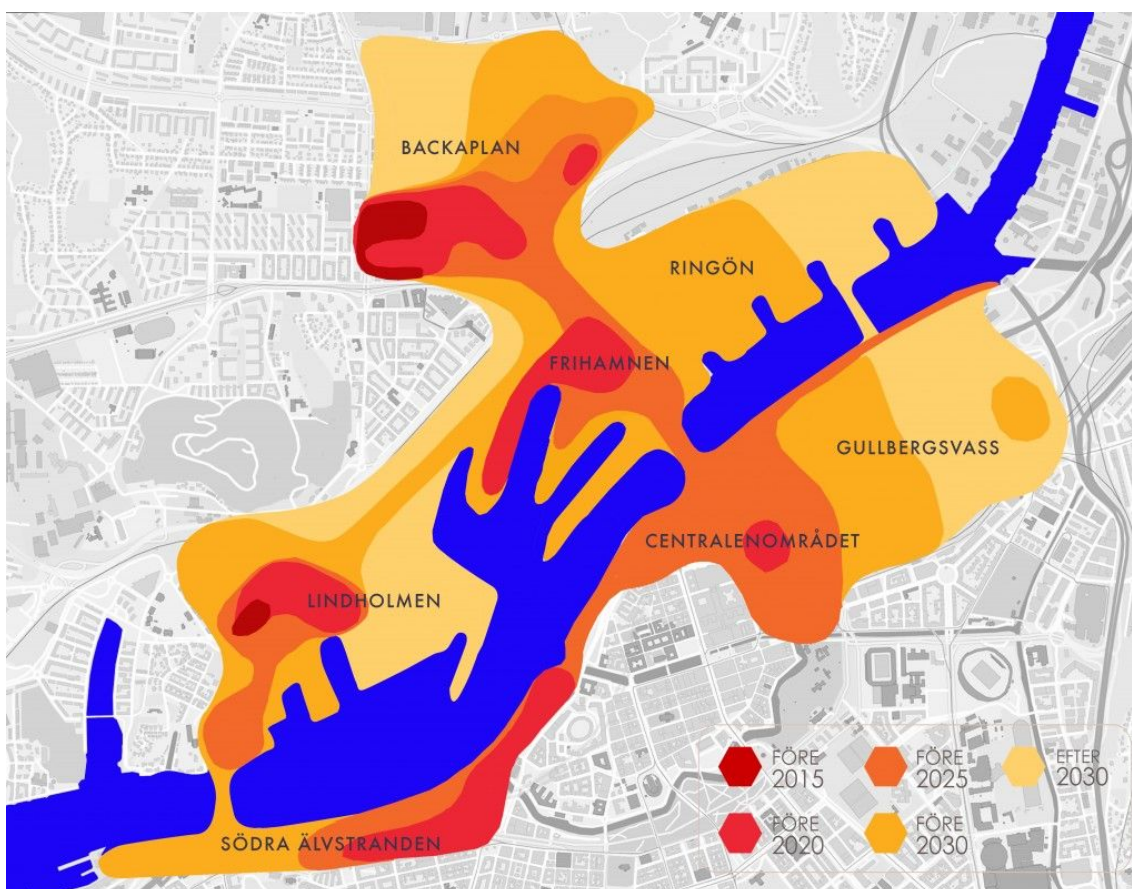
Dokumentet Vision Älvstaden analyserades också med hjälp av en tematisk analys. Genom läsningen av dokumentet identifierades återkommande teman samt hur dessa var kopplade. Vissa teman lyftes upp som viktigare än andra och kategorier och subkategorier bildades. Vad som beskrevs som medel och vad som var mål samt vad som beskrevs som delmål och vad som huvudmål markerades även och delades in i kategorier i olika dokument för att enklare kunna göra en analys av dokumentet.

6. RESULTAT

I resultatdelen kommer jag att visa på de resultat som framkommit av mina studier, både genom intervjuer och läsning av dokument.

6.1. Vision Älvstaden

Det kommunala utvecklingsbolaget Älvstranden Utveckling fick i uppdrag av Göteborgs kommun att utforma och genomföra en rad omfattande förändringar gällande stadsutvecklingen i Göteborg. En av de platser som ingår i utvecklingsplanerna är Östra Kvillebäcken (ibid). Dessa planer sammanfattades i visionsdokumentet Vision Älvstaden, utöver det formulerades även två visionsdokument specifika för Östra Kvillebäcken. Arbetet med Älvstaden skedde på uppdrag av kommunfullmäktige men under ledning av kommunstyrelsen och antogs 2012 (Vision Älvstaden, 2015, 2). Dokumentets ska bidra med en gemensam hållning till viktiga frågor samt sätta riktning för samtliga planer och projekt inom Älvstaden (ibid 10).

Figur 2. Karta över Göteborg kring älven. De olika färgerna markerar planerna för när olika platser ska byggas om. Nya Kvillebäcken ligger strax bredvid Backaplan som är markerat på kartan (Hämtad 13-01-19, Göteborg Stad,

<http://alvstaden.goteborg.se/wp-content/uploads/2015/05/Alvstadskartan-1024x796.jpg>)

I visionsdokumentet lyfts tio olika platser i Göteborg upp som objekt för förändring. Områdena är markerade på kartan nedan, och går i dokumentet under det gemensamma namnet Älvstaden. Dessa är Gullbergsvass, Södra Älvstranden, Staden inom vallgraven, Lindholmen, Frihamnen, Ringön, Göta älvbron, Frihamnen, Kvillestaden och Backaplan (Vision Älvstaden, 2015). Platserna har det gemensamt att de alla ligger i anslutning till Göta älv och har i varierande grad tidigare präglats av varvs- och industriverksamheter. Visionen Älvstaden är ett 42 sidor långt dokument där strategier och visioner presenteras i något vaga termer men det finns ett antal huvudelement som är ständigt återkommande och som jag kommer lyfta i detta kapitel.

6.1.1. Varför stärka kärnan?

Att stärka den regionala kärnan är ett återkommande ämne i visionsdokumentet. På Älvstranden Utvecklings hemsida sammanfattar de sitt arbete på följande vis: “I Göteborg pågår ett aktivt arbete med att utveckla de centrala delarna av staden på båda sidor om Göta älv. Det så kallade Älvstadsprojektet ska knyta samman staden över älven” (Älvstranden Utveckling AB, 2014- 2017). Älvstaden ska bli Göteborgs framtida innerstad, exempelvis förväntas Backaplan- Vågmästareplatsen bli Hisingens Järntorget (Vision Älvstaden, 32). Järntorget är idag en central knutpunkt i centrala Göteborg.

En stärkt regional kärna är en strategi för att utveckla ett mer diversifierat näringsliv med en större variation av service och kulturutbud samt stärka Göteborg som en arbetsmarknadsregion och knyta ihop staden över älven. Syftet med att variation inom näringsliv, konst, kultur, arbetsmarknad och serviceutbud är att det leder till en robust ekonomi som i sin tur är viktig för att attrahera nationellt och internationellt verksamma människor till Göteborg och öka stadens internationella attraktionskraft och konkurrenskraft (ibid 28- 34).

6.1.2. Den globala ekonomin, hot eller räddning?

En annan återkommande fras i Vision Älvstaden är “Älvstaden är öppen in mot Göteborg och Västsverige ut mot världen.” Under denna rubrik diskuteras strategier för Göteborgs förhållningsstrategi till internationell konkurrens (Vision Älvstaden 2015, 4-7). Göteborg är beroende av den globala ekonomin men står i framtiden inför hård

internationell konkurrens (ibid 30). Staden har utvecklats från en industri- och varvsstad till en så kallad kunskapsekonomi, vilket innebär att industri och näringslivet har utvecklats mot att bli mer 'kunskapsintensiva'. Älvstranden Utveckling menar att kunskapsintensiva verksamheter ställer andra krav på stadsutformning än varv och industriverksamheterna gjorde. Under rubriken "Älvstaden öppen för världen" markeras inkludering som en viktig del i denna nya utformning av staden (ibid 8). Med inkludering menas bland annat att det ska finnas mötesplatser där alla oberoende av bakgrund kan mötas, samt en öppenhet, lyhördhet och nyfikenhet inför nya initiativ och lösningar som kan främjar mångfald och flexibilitet (ibid 8, 30- 31). Förhoppningen är också att öppenhet, mångfald, inkludering och kultur och kommer locka internationella entreprenörer och investerare (ibid 6). Dessa värden samt stadens karaktär och kvalité är avgörande i drivandet av kunskapsekonomin. I kunskapsekonomi ingår näringsliv med kreativa element eller ett evenemangs-, besöks-näringsliv. "Kulturen och näringslivet utvecklas sida vid sida och inspirerar varandra" (ibid 6-8). Kultur beskrivs som en nyckelfaktor vid utveckling av nya former av näringslivet. (ibid 30-31).

6.1.3. Grön attraktionskraft

Göteborg ska bli en grönare stad. Med grön menas att motverka koldioxidutsläppen, klimatanpassningar mot stigande vattennivåerna samt att öka den biologiska mångfalden och skapa en hälsosammare miljö (ibid 22- 24). Klimatanpassningarna innebär bland annat att nybyggnationer kring älven ska kunna hantera vattennivåhöjningar (ibid 10). Koldioxidutsläppen ska reduceras genom kollektivtrafik, med attraktiva cykel- och gångstråk, större andel förnybar energiförsörjning och ett "hållbart byggande". Göteborgs kommun vill även underlätta för personer att ha en ekologiskt hållbar livsstil. "Klimatförändringarna är globala, därmed bör alla städer ta gemensamt ansvar för dessa" (ibid 6, 24). En målsättning i visionen är att Göteborg ska bli en ikon för grönt stadsbyggande. Klimatanpassningarna ska ses som en drivkraft till utveckling. Det ska synas att Göteborg ska stå i centrum för grön stadsutveckling samt vara "testare" i nya klimatanpassningar och förnybara energianpassningar (ibid 20). Meningen är att detta ska fungera som ett medel för att marknadsföra Göteborg och att stärka Göteborg som varumärke för att attrahera näringsidkare och forskare inom klimatområdet (ibid 26).

Det gröna Göteborg ska även attrahera kompetent arbetskraft och viss typ av företag (ibid 22-23).

6.1.4. Staden ska "helas"

Frågor som rör sociala aspekter i staden behandlas bland annat under rubriken; Hela staden i Vision Älvstaden. Socioekonomisk segregation är ett växande problem i Göteborg, vilket nämns i samband med en förväntad ökad invandring (ibid 9). Alla göteborgare oberoende av bakgrund eller social grupp ska ha möjlighet att bo i Älvstaden. Det ska vara ett socialt blandat boende, tillgängligt, öppet och inbjudande till alla med mötesplatser som skapar möten mellan olika grupper (ibid 3, 12, 14). En strategi för minskad segregation är varierade bostadstyper och upplåtelseformer, exempelvis kollektivhus (ibid 12-14). Göteborg ska "helas" från segregation genom att byggas samman över älven och en strategi mot segregation är att förvandla Älvstaden till central stadsmiljö (ibid 10). Konst och kultur ska skapa identitetsbildande sammanhang och bidra till förändring som att bygga ihop staden och öka delaktigheten. Blandade sociala område ska även bidra till ett bredare näringsliv (ibid, 12- 14).

6.1.5. Att stärka identiteten

Göteborgs stadsidentitet diskuteras på många ställen i Vision Älvstaden och går som en röd tråd genom Vision Älvstaden. Utmaningarna som visionen behandlar kan delas in i tre huvudteman, den omväxlande globala ekonomin, de ökande socioekonomiska skillnader samt proaktiva och reaktiva åtgärder gentemot klimatförändringarna. (Vision Älvstaden 2015, 8). Genom att "anta utmaningarna" kan stadens identitet stärkas. Förhoppningen är att en stärkt stadsidentitet kommer leda till en ökad konkurrenskraft (ibid 9). Göteborg ska fortsätta utvecklas från en industri- och varvsbaserad stad in i en kunskapsekonomi. Trots det tas Göteborgs historiska arv med varven och hamnen upp som viktiga. Men inte i sig utan eftersom de utgör en del av Göteborgs narrativ och därför stärker stadens identitet (ibid 22). Vattnet ska vara mer närvarande i stadsrummet i form av levande kajer och strandkanter (ibid, 2, 6, 22). Ett argument som lyft fram för att ge vattnet en mer central roll i staden är den starka relation som dagens göteborgare har till vattnet; vattnet är med andra ord en del i Göteborgs identitet (ibid 3, 8). Den

kulturella mångfalden i Göteborg identifieras även som en del av stadsidentiteten. Idag är många företag från andra länder och det finns en invandring från hela världen. Dessa erfarenheter och handelsrelationer definierar Göteborg och är en av stadens viktigaste resurser (ibid 8). Identitet är även en viktig fråga på kvartersnivå och därför ska det byggas vidare på områdets lokala identiteter och karaktär. Hur området ser ut ska vara vägledande i utvecklingen. Det skapar en historisk förankring där det nya möter det gamla och skapar en unik platsidentitet (ibid 18). Att forma och tydliggöra Göteborgs unika identitet är ett sätt att sätta Göteborg på kartan och att marknadsföra varumärket Göteborg för att förbättra konkurrenskraften och attraktionskraften internationellt (ibid, 9, 26).

6.2. Intervjumaterialet

6.2.1. Platstillhörighet

Frågorna om känsla av tillhörighet i området samt hur grannsamverkan såg ut, ställdes för att fånga upp hur gemenskapen såg ut i Nya Kvillebäcken. Upplevdes platsen olika välkomnande för olika personer och vad det i sådana fall kunde bero på. Det visade sig att få personer hyste några starka känslor eller åsikt angående gemenskapen i området och ingen kände sig malplacerad eller liknande. Vid frågan om grannsamverkan i området möttes jag ständigt av motfrågor om jag menade i huset, bostadsrättsföreningen eller i området? I den mån invånarna i Kvillebäcken alls hade någon kontakt med grannar verkar det utifrån respondenternas erfarenheter vara i trapphuset eller på sin höjd på gården. Många var dock mycket positiva till sammanhållningen i respektive bostadsrättsförening. Att känna personer i sitt område lyfts också ofta upp som en sätt att skapa anknytning till platsen. På samma sätt lyfts bristen på kontakt med grannar upp som en faktor som minskar känslan av tillhörighet. Den bristande kontakten med grannarna kopplades till de stora antalet invånare som bor i Nya Kvillebäcken. Det blir inte samma gemenskap som om personen i fråga hade bott på en plats med färre bostäder. En man från Pakistan och rest till Göteborg för en anställning på Volvo berättade att han bodde i samma trappuppgång som flera andra från Pakistan i samma situation. De hade en intern gemenskap som fick honom att känna sig som hemma. Samhörighet med personerna på platsen knöts till tillhörighet och förankring till Nya Kvillebäcken.

“Where I live there are a lot of Pakistanis here from the same country so it's kind of a feel of home, you see a lot of familiar faces every day. Apart from them there are a lot of families here as well I haven't been able to interact with them.”

- Abnan, 9 maj

Andra intervjupersoner uttrycker en avsaknad av tillhörighet och anknytning till Nya Kvillebäcken. Markus upplever inte Nya Kvillebäcken som tillräckligt central i sin karaktär. Han menar att det är ett gott försök till ett stadsrum men att någonting fattas. Trots att det ligger nära innerstaden så är området inte ihopkopplat med centrum utan upplevs avsides och eftersatt och nu ska han flytta till en mer central lägenhet. När Karin jämför Nya Kvillebäcken med gamla Kvillebäcken så beskriver hon en mer genuin karaktär, bland annat talas göteborgska i större utsträckning i gamla Kvillebäcken. I Nya Kvillebäcken kommer invånarna “utifrån” menade hon. Invånarna i gamla Kvillebäckens förankring till platsen visade sig även i att de var stamkunder på de lokala matställena i trakten. Rani jämför sin nuvarande bostadsort Nya Kvillebäcken med Majorna där han tidigare bott. Majorna är en stadsdel i Göteborg som tidigare varit arbetarkvarter och präglas av lokalpatriotism. På senare tid har Majorna fått högre status i konstnärliga eller vänsterkretsar. I Nya Kvillebäcken uttrycker han med tunga suckar att det i inte finns någon själ, kultur eller anda. Bristen på denna interna själ eller identitet härleder han dels till att Nya Kvillebäcken byggt fort och i stor omfattning.

- *Är det lätt att känna tillhörighet till området? Känner du dig hemma i området?*
(suck) Nej. (suck) Nej. /... /Asså det känns som att i Kvillebäcken så har man bara smackat upp svin-massa hus och försökt göra nytt. Hur ska jag säga... det finns ingen kultur... ingen anda i området...?

- *...ingen själ?*

Nej ingen själ nej. Enklare än så kan jag inte förklara det faktiskt.

- Rani, 9 maj

“Både och. Det är kanske första steget till att tillhöra Göteborg men det saknas runt omkring för att det ska tillhöra centrala Göteborg /... / Ja det ligger liksom separat här,

man kommer över bron och så är det inte så mycket där och så helt plötsligt kommer det ganska tätbebyggt, ja det är som ett försök till ett stadsrum”

- Markus, 11 maj

6.2.2. Stigmat kring Hisingen

Negativa åsikter, fördomar och uppfattningar om Hisingen var ett ständigt återkommande ämne. Hisingen ses som som kriminellt, farligt och en plats folk ska passa sig för. Denna bild var i princip alla respondenterna eniga om. Bilden har funnits länge. Katarina berättade att när hon växte upp var Hisingen inte en plats som man besökte om det inte fanns någon särskild anledning till det. Erik berättade att innan han flyttade till Nya Kvillebäcken trodde han att det ständigt skulle vara skjutningar. Riktigt så illa var det inte men han berättar om en lättare misshandel som han bevittnat. David nämner att även om han själv inte upplever otrygghet är han väl medveten om stigmat som är förknippad med hela Hisingen.

“Jag personligen känner inget obehag men jag kan tänka mig att vissa gör det. Hisingen har ju det här stigmat över sig. Att det är ett farligt området, det är bara kriminella och så.”

- David, 14 maj

Den negativa bilden av Hisingen som intervjupersonerna beskriver stämmer inte överens med deras uppfattning om Nya Kvillebäcken. Bilden bygger på en generalisering av Hisingen och att den inte stämmer in på Nya Kvillebäcken är en vanlig åsikt. Det finns en uppfattning om att det är lugnare på Hisingen närmare innerstaden och att den negativa bilden stämmer bättre in på på områdena längre “in” på Hisingen. En del tror att problemen som förknippas med Hisingen håller på att flyttas från Hisingens centralare delar till mindre centrala delar.

“Ja asså innan jag flyttade hit hade jag ju fått höra att Hisingen var problemområde, ‘man ska passa sig för Hisingen’. Men sen jag flyttade hit och det har ju inte varit nånting vad jag har upplevt. Hisingen är ju superstort men eftersom vi är så när stan ändå så känner jag att problemen flyttas liksom ut.”

- Frida, 8 maj

En vanlig åsikt är att stigmat grundar sig i hur Hisingen var förr, men många menar att platsen idag har en mer ordnad karaktär och Nya Kvillebäcken ses som en del av denna utveckling. De flesta upplever att Nya Kvillebäcken fått ett uppsving i status och att personer i deras närhet reagerar positivt på just Nya Kvillebäcken eftersom det upplevs ha gått från ett ruffigt område till en fint och fräscht bostadsområde.

Intervjupersonerna beskriver hur de själva och personer i deras omgivning markerar en skillnad mellan Nya Kvillebäcken och gamla Kvillebäcken, där Nya Kvillebäcken uppfattas mer positivt i relation till gamla Kvillebäcken, detta eftersom det är nybyggt, fräscht och modern arkitektur. Dennis och Karin nämner även att gamla Kvillebäcken associerats med socioekonomiskt svaga grupper eller alkoholister till skillnad från Nya Kvillebäcken.

“Jadu jag har bara fått positiv respons när jag tagit hit folk. Folk tycker att det är väldigt fint, äldre göteborgare tänker på hur det var förut och hur fint det är här nu.

- Vad tänker man på om hur det var förut?

Nej men att det inte var någonting här. Det var bara, en del har sagt ‘skumma områden’ och nu är det fina bostäder. Folk säger ‘vad rent och fräscht och nytt det är’. Men ibland kan ju folk skämta om såhär ‘Hisingen höhö’. Men då brukar jag säga ‘Tyst med dig! Hisingen är Göteborgs framtid!’”

- Katarina, 7 maj

“När man besöker Kville tänker man ‘Åh vilket fräscht område’ som i vilken storstad som helst. Det är jättefint och modernt här nu. /... / Alla nybyggda hus har en väldigt modern look. Där vi bor är det ändå sju våningar högt. Det är inte som de andra husen man ser breva. Det ska passa in i looken, det ska vara moderna, färger, mycket glas, många detaljer. Sen är det stor variation mellan varje hus men man ser ändå direkt att det här är nytt och modernt och nybyggt. Jag personligen gillar den moderna looken.”

- David, 14 maj

En del nämner att Nya Kvillebäcken är ett område främst för välbärgade personer som har råd att köpa en bostadsrätt. En del tror att den utvecklingen även kommer sprida sig till omkringliggande områden och eventuellt driva upp priserna. Detta beskrivs som en del i processen mot att tillhöra centrala Göteborg.

“Nya Kville har ju redan etablerat sig lite som ett nybyggt område med väldigt moderna hus och dyrare att bo här. Det har ju fått lite ‘finkänsla’ över sig att bo här. Jag tror att det kommer fortsätta åt det hållet. Just hur snabbt det kommer gå vet jag inte men möjligtvis att priserna ökar där.”

- David, 14 maj

6.2.3. Hisingen eller centrala Göteborg?

Det rådde delade meningar om huruvida Nya Kvillebäcken tillhör Hisingen eller centrala Göteborg. Många funderade en stund innan de besvarade frågan, få svarade med eftertryck. “Jag tycker” och “Jag känner” var vanliga fraser i samband med svaren. Karin trodde att andra göteborgare inte skulle hålla med henne om att Nya Kvillebäcken var centrala Göteborg. Den uppfattningen nämndes även av bland annat Daniel. Tillgängligheten till centrala delar av Göteborg i form av kollektivtrafik var den aspekten användes som det starkaste argumentet för att Nya Kvillebäcken tillhörde centrala Göteborg. Utöver det ansåg, bland annat Daniel, att den stora variationen och mängden av butiker, företag, rörelse och näringsliv bidrog till att kvalificera Nya Kvillebäcken som centrala Göteborg.

Det är bara, fan, för mig känns det mera som centrala Göteborg för där jag bodde innan tog det mycket längre tid att ta sig till stan. Det fanns inga butiker det var inte så mycket bilar och trafik och så. Här känns det lite mer som att man är vid Valand. Här är det butiker och det är nära vattnet och det är företag och så. För mig känns det mer som att det är centrala Göteborg. Sen om personer som har bott här hela livet tycker så, det vet jag inte.”

- Daniel, 10 maj

En del ansåg att Nya Kvillebäcken inte var en del av centrala Göteborg. De tar upp att det endast finns en bro över Göta Älv till fastlandet, vilket de menar bidrar till ett för stort avstånd till fastlandet för att tillhöra centrala Göteborg. Brist på näringsliv, butiker och rörelsen i området togs även upp samt att invånarna i Nya Kvillebäcken inte kändes som innerstadsbor.

“Hisingen. Det finns inte så många broar än över. Det är liksom lite eftersatt så dem har inte byggt ihop dem här riktigt än och har dem gjort det så är det bara för biltrafik. Men snart kommer en ny bro, då kanske det blir en lite annorlunda känsla. Och så skulle det behövs två tre till för att det skulle bli ännu mer.”

- Erik, 8 maj

“Det är nära till stan, det som man kallar centrum. Sen gillar jag att det är modernt eller nytt även om jag egentligen föredrar det här lite mer Linnéstuket med täta kvarter och lite mer stadsliv. Det saknar jag lite här, men det är ändå ett försök åt rätt håll jämfört med mång andra ställen.

- *Så det är inte tillräckligt stadsaktigt?*

Nej det är det inte. Det saknas mycket affärer, rörelser och liv. Det känns lite som att man bor utanför centrum? men ändå fasligt nära.”

- Markus, 11 maj

6.2.4. En mer central framtid

Även om inte alla ansåg att Nya Kvillebäcken i dagsläget tillhörde centrala Göteborg, ansåg alla att utvecklingen går mot att Nya Kvillebäcken allt mer kommer tillhöra centrala Göteborg. Utveckling mot en mer stadslig miljö anses vara positiv av alla utom två personer. Denna framtidsutsikt beskrivs exempelvis av Dennis i ordalag som ljus och positiv.

“Man försöker knyta Kvillebäcken ännu starkare i till stan. Jag hoppas och tror att det är en ljus framtid med mindre bilar i området, mera park, mera möjlighet till att cykla och gå här i området, mera miljötänk. Jag ser fram att det kommer bli en fantastisk stadsdel. Hoppas det blir så.”

- Dennis, 1 maj

För att uppnå denna ljusa framtid menade många intervjupersoner att näringslivet, och utbudet av butiker behöver utvecklas. Men återkommande är också att det behöver bli enklare att röra sig mellan fastlandet och Hisingen.

- *Hur ser du på framtiden i området? Tror du det kommer bli mer en del av centrum?*

Det beror på hur de planerar. Dem måste få till några bra förbindelser över älven förutom bron. Vägar över, gång-cykelbro eller bilbro som är enkel att ta sig över och så måste det finnas tydliga stråk. Folk ska vilja gå där och sen just att det är slutna kvarter som ger den här stads känslan. Det ska finnas mycket butiker och närings... vad heter det? Näringsliv och affärer och sånt.

- Markus, 11 maj

6.2.6. Om Backaplan byggs om

Många, som trodde att Nya Kvillebäcken har potential att tillhöra centrala Göteborg i framtiden, tog upp utvecklingen av Backaplan som en avgörande faktor för Nya Kvillebäckens framtid. Backaplan är ett område som ligger bredvid Kvillebäcken och är främst känt för sitt stora köpcentrum som byggdes under 70-talet. Utan att frågor ställdes om Backaplan kom området ändå på tal gång på gång. Markus, Kent, Erik och Daniel uttryckte förhoppningar om att Backaplan skulle byta karaktär genom att byggas om vilket i sin tur kunde höja statusen även för Nya Kvillebäcken.

“Jag skulle vilja säga att det börjar mer och mer tillhöra centrala Göteborg och mindre Hisingen. Jag skulle kunna tänka mig att när man bygger klart Backaplan att det blir mera centrala Göteborg för det är ju bara bron emellan.”

- Daniel, 10 maj

6.2.7. Centrums expansion

Ingen av respondenterna ifrågasatte frågan huruvida Nya Kvillebäcken främst tillhörde centrala Göteborg eller Hisingen, eller svarade att Nya Kvillebäcken skulle kunna tillhöra både Hisingen och centrala Göteborg. I resonemangen framgick att intervjupersonerna ansåg att förutsättningen för att Nya Kvillebäcken skulle tillhöra centrala Göteborg var att Nya Kvillebäcken samt omkringliggande områden (exempelvis Backaplan) omformas till att i högre grad likna centrala Göteborg. I intervjumaterialet går att skönja en syn på vilken part som är aktör, vem som är subjekt och objekt. Rani uttryckte det som om centrum eventuellt skulle expandera utöver Hisingen. Outnyttjad central mark som borde byggas om. En annan intressant vinkel kommer från Frida som inte tror att Nya Kvillebäcken kommer tillhöra centrala Göteborg i framtiden, istället kommer platsen fortsätta vara "självständig".

“Jadu haha mycket bra fråga ... Nej jag tror det tillhör Hisingen för du måste ta dig över bron för å komma dit och då är det direkt Hising känsla. Jag tror inte centrala Göteborg kommer expandera så pass mycket att Backaplan och Hisingen inkluderas i det. Det kommer vara självständigt på det sättet.”

- Frida, 8 maj

7. ANALYS

I detta avsnitt kommer intervjumaterialet och visionsdokumentet analyseras och knyts samman med hjälp av tidigare forskning och teorierna. I Vision Älvstaden framgår det att Älvstranden Utveckling har som mål att Nya Kvillebäcken ska bli en del av innerstaden. Därför kan frågan huruvida Nya Kvillebäckens invånare ansåg att området främst tillhörde centrala Göteborg eller Hisingen säga någonting om relationen mellan planeringsideal och den lokala platsidentiteten. Det finns vissa likheter mellan hur invånarna resonerar och identifierar Nya Kvillebäcken och Vision Älvstadens visioner. Ibland ger materialet däremot uttryck för en dissonans mellan visionen och hur invånarna identifierar sin plats.

7.1. Att locka rätt personer till staden

Kultur och konst får relativt stor plats i visionsdokumentet. En attraktiv stadsmiljö är viktigt för att locka utländska investerare och i en "attraktiv stadsmiljö" ingår kultur och konst i form av kulturella institutioner, scener, ateljéer samt utbud av lokaler till näringsliv (Vision Älvstaden 2015, 35). Älvstranden Utveckling menar även att livsmiljö och kultur är viktigt eftersom intressanta stadsmiljöer kan locka så kallade nyckelpersoner med hög kompetens samt unga studenter och internationellt aktiva. Att locka nyckelpersoner till Göteborg kan påverka företags val vid investeringar och nyetableringar (Vision Älvstaden 2015, 34- 35). Det går att dra tydliga paralleller till Florida (2001) som ansåg att det viktigaste för en stads ekonomiska tillväxt var att locka de kreativa människorna. Vad tillgången till kreativa människor är idag, är vad tillgången till stål och kol var för industrierna förr. Anledningen till att det är så viktigt att locka dessa personer, den kreativa klassen, är att näringslivet söker sig till platser där den bästa arbetskraften finns (Florida, 2001, 306). I en jämförelse mellan detta resonemang och den i Vision Älvstaden finns tydliga likheter. Skapa rätt livsmiljö i staden för att locka rätt personer och arbetskraft för att i sin tur locka nya företagsetableringar till staden.

Hur ska då städer gå till väga för att locka de kreativa människorna? Florida (2001) har ett antal konkreta punkter för detta. En stad bör skapa en tolerant miljö som är öppen för alla individualiteter. Livskvalité, konstnärliga miljöer och bekvämlighet är viktiga faktorer för kreativa människor när de väljer bostadsort, detta utgör toleranta stadsmiljöer (Florida, 2001, 306). Älvstranden Utveckling skriver att genom att skapa attraktiva stadsmiljöer, med inslag av konst kommer nämnda nyckelpersoner lockas till staden. Inkludering av olika grupper och uppmuntrande av nya initiativ beskrivs i visionsdokumentet som strategier för att Älvstaden ska vara "öppen för världen" eftersom Göteborgs stad tror att öppenhet, mångfald, inkludering och kultur kommer locka internationella entreprenörer och investerare (Vision Älvstaden 2015, 2-6). Denna strategi är direkt synonym till Floridas tre T:n, tolerans ger talang som ger teknologi (Florida 2001, 306).

7.2. Kultur för näringslivets skull

”Kulturen och näringslivet utvecklas sida vid sida och inspirerar varandra” är en återkommande fras i visionsdokumentet. Tanken är att låta kreativitet, kultur och näringslivet kombineras och ge en skjuts åt utvecklingen. Det nya Göteborg ska locka investerare och entreprenörer från hela världen. Göteborgs inkluderande karaktär beskrivs som avgörande i drivandet av kunskapsekonomin. Kultur och kreativitet beskrivs även som nyckelfaktorer vid utveckling av nya former av näringsliv (ibid 6- 8). Enligt Florida är kreativiteten idag den främsta drivkraften inom vår ekonomi och samhälle. Ekonomisk och teknologisk kreativitet påverkas dessutom och interagerar med konstnärlig och kulturell kreativitet. Detta samspel märks tydligt då nya näringar uppstår (Florida 2001, 31- 33). Strategin i Vision Älvstaden att kombinera kreativitet, konst och kultur med näringslivet för att driva ekonomin är helt klart mycket lik Floridas föreslagna strategi.

I Vision Älvstaden beskrivs Älvstaden som central oexploaterad mark och planen är att omvandla denna mark till modern innerstad, med stadsliv och aktivitet. Älvstaden ska bli en utvidgning av innerstaden och stärka kärnan (Vision Älvstaden 2015). Florida (2001) markerar ofta vikten av just storstaden som magnet och dragningskraft och menar att den kreativa klassen lockas av aktiviteter och livsstilen som storstaden erbjuder (Florida 2001, 34- 35).

7.3. Ojämlika relationer i staden

Älvstranden Utveckling har som mål att Nya Kvillebäcken ska bli en del av innerstaden. Därför är det intressant av att se om hur invånarna i Nya Kvillebäcken identifierade sitt område ur den aspekten. Frågan (Anser du att Nya Kvillebäcken främst tillhör Göteborgs centrum eller Hisingen?) anspelar på en förutfattad motsättning som jag menar redan var etablerad. Den förutfattade meningen var att det skulle finnas en motsättning mellan att tillhöra Hisingen och centrala Göteborg samtidigt. Därför förväntade jag mig att intervjupersonerna skulle ifrågasätta frågan. Istället bemöttes frågan med intresse och fundersamhet. Min uppfattningen är att det berodde på att det

fanns en tidigare etablerad motsättning mellan vilka egenskaper som var förenliga med Hisingen och vilka som var förenliga med centrala Göteborg.

I intervjumaterialet framgick det tydligt att det fanns en etablerad negativ bild av Hisingen i Göteborg. Hisingen förknippas med kriminalitet, våld, missbruk, fattigdom och omodernitet, med sämre skolor och uppfattas som separerat från övriga Göteborg. Rum är avgörande i definieringen av den andra gruppen eftersom rummet ses som bärare av identiteten med tillhörande värderingar och egenskaper (Crang, 1999, 168). Att platsen ses som bärare för en uppsättning karaktärsdrag blir tydligt då invånare i Nya Kvillebäcken argumenterar för att Nya Kvillebäcken tillhör centrala Göteborg mer än Hisingen. Platsens lokalisering ses här som underordnad de egenskaper och karaktärsdrag som intervjupersonerna anser vara förenliga med Hisingen, respektive centrala Göteborg. Med utgångspunkt ur intervjumaterialet hävdar jag att respondenterna anser att Hisingen associeras med negativa värderingar som är kopplade till platsen och namnet Hisingen. Göteborgs innerstad har betydligt mer positiv klang och väcker positiva associationer hos intervjupersonerna. Intervjumaterialet ger därmed uttryck för att det finns en ojämn maktrelation där de två platserna har inte likvärdig status.

Att definiera självet genom att spegla sig mot andra är en process som kallas Othering. Genom Othering konstrueras identiteter i en ojämn relation. Othering bygger på att en första part med högre status och makt etablerar sin egen identitet genom att projicera de negativa egenskaperna, rädsla och ogillande på den andre. I denna relation är den första parten subjekt då denna bestämmer identiteten i för tid medan den andra ses som objekt (Crang, 1999, 168). I denna liknelse är centrala Göteborgs den första parten medan Hisingen är den andra. Detta stämmer överens då makten i Göteborg till större del är lokaliserad på fastlandssidan. Makt i form av politiska kommunala institutioner, det ekonomiska centret i form av banker, kommersiella centrum och turism, det historiska centrumet, universitetens centrum är även lokaliserade på fastlandssidan. Om relationen mellan Hisingen och fastlandssidan av Göteborg analyseras genom processen Othering framkommer varför Hisingen inte ses som en del av staden och förfrämligas i form av negativa egenskaper som projiceras på Hisingen.

7.4. Hela staden

Projektet Älvstaden kommer hela staden (Vision Älvstade 2015). Formuleringen hela implicerar att staden är splittrad alternativt sjuk. Det finns stora centrala områden som väntar på att bli omvandlade till en levande och attraktiv stad. Det finns central outnyttjad mark som anses kunna omvandlas till innerstad (Vision Älvstade 2015).

Detta är urklipp ur Vision Älvstaden som kan också kan analyseras med hjälp av Othing och hur den första parten ses som subjekt och den andra som objekt.

Formuleringen väntar på att bli omvandlad tyder på en syn på platsen som passiv eller objekt. För att den centrala outnyttjade marken ska förändras till aktivt subjekt och vara levande och attraktiv behöver den centrala outnyttjade marken alltså bli en del av innerstaden. Detta tyder på Älvstranden Utvecklings syn på innerstaden som subjekt och den centrala outnyttjade marken som objekt. Östra Kvillebäcken sågs då som outnyttjad mark som väntade på att bli omvandlad till den levande innerstaden Nya Kvillebäcken. Holgersson och Thörn (2016) menar att Nya Kvillebäcken är ett fall av Nybyggd gentrifiering.

I Göteborg idag inkorporerats just Nybyggd gentrifiering i en mängd strategier och ses som ett sätt att uppgradera urban mark med syfte att maximera vinst (Holgersson & Thörn 2016, 673). Beskrivningen av hur Älvstaden ska utvecklas i Vision Älvstaden stärker den analysen som Holgersson och Thörn gjort om Nybyggd gentrifiering i Nya Kvillebäcken. Även i intervjumaterialet går det att skönja en syn på vilken part som är aktör och subjekt och vilken som är objekt. Rani uttryckte det som om centrum eventuellt skulle expandera utöver Hisingen och beskrev outnyttjad central mark som borde byggas om. En annan intressant vinkel kommer från Frida som inte trodde att Nya Kvillebäcken kommer tillhöra centrala Göteborg i framtiden, istället trodde han att Nya Kvillebäcken även framledes kommer att vara "självständig" (i förhållande till centrala Göteborg) och fortsätta att tillhöra Hisingen. Ordvalet självständig var intressant då den delvis går emot synen på Hisingen som objekt men också går emot bilden av en mer central riktning.

7.5. Ett sätt att omförhandla positionen i Göteborg?

Men identiteter ska inte ses som fasta hierarkiska enheter, identiteter är istället föränderliga och det sker ständiga omförhandlingar och kamper om positioner. Mellan identiteterna finns det brytpunkter och dessa brytpunkter kan många gånger vara mer talande. Därför kan det vara mer givande att studera hur dolda likheter och skillnaderna konstrueras än att fokusera på hur identiteter skiljer sig åt (Crang 1999, 161- 171). Det pågår ett skifte kring Nya Kvillebäckens och till viss del även Hisingens identitet och intervjumaterialet synliggör att det finns ett motstånd mot uppdelning mellan Hisingen och innerstaden. Som tidigare nämnt identifierar respondenterna sig och sitt område olika i förhållande till Hisingen och innerstaden. Diskrepansen mellan synen på Hisingen och hur respondenterna uppfattar sitt område är så stor att det var svårt för intervjupersonerna att identifiera sig med Hisingen. Därför undviker respondenterna att förknippas med Hisingen. Andemeningen i många intervjuer var att Nya Kvillebäcken ligger på Hisingen men det är inte som Hisingen. En intervjuperson menade att det längre in på Hisingen, där det enligt några stycken intervjupersoner fanns större sociala problem, var mer Hising-känsla. Att Hisingen beskrivs som en känsla är även talande för att platsen inte uppfattas neutralt. En annan intervjuperson beskriver hur personer som vill byta sina lägenheter på Hisingen skriver ej Hisingen i sina annonser för att markera avstånd till Hisingen. I kontexten att identiteter är varken är neutrala eller fasta enheter kan Nya Kvillebäcken ses som ett fall av på brytpunkten mellan två identiteter. Det visar sig bland annat på svårigheten för intervjupersonerna att identifiera sitt områdets primära tillhörighet, Hisingen eller centrala Göteborg. Att inte identifiera sig med Hisingen kan också ses som ett sätt att inte gå med på eller göra motstånd mot identiteten Hisingen.

Bland de mest tydliga likheterna mellan Vision Älvstadens och intervjumaterialet var synen på Nya Kvillebäckens framtida utveckling. Slående var att respondenterna var så pass överens om att Nya Kvillebäcken och även andra centrala delar av Hisingen skulle utvecklas mot att bli en mer centrala. Många förutspådde en framtid där Nya Kvillebäcken skulle tillhöra centrala Göteborg, andra ansåg att Nya Kvillebäcken redan hade genomgått förändringen fullt ut och blivit en del av Göteborgs innerstad.

Identiteter omarbetas i ständiga i maktkamper och skiften av positioner (Crang 1999, 161- 171). Nya Kvillebäcken kan vara ett exempel på just detta. Att bli en del av innerstaden kan ses som ett sätt att omförhandla området och även invånarnas position i staden, ett sätt att flytta fram sina positioner i staden och därmed förändra maktdynamiken i staden. Älvstaden kan ses som ett medel att höja Hisingens status. En del av respondenterna hade goda förhoppningar om att bilden av Hisingen kommer och redan håller på att förändras, som en följd av nybygget Nya Kvillebäcken. Det förs även resonemang om att när personer med "stabilare ekonomi" flyttar in kan det ge positiva effekter för omkringliggande områden. Efter denna logik går det att förstå resonemanget från Älvstranden Utveckling som skriver att Göteborg ska "helas" genom att bygga ihop staden över älven. Det skulle kunna ses som ett sätt att bryta en stigmatiserande uppdelning, ena staden och överbygga klyftor och gamla tankesätt. Termen "hela", som låter som om någonting vore skadat eller sjukt och i behov av att repareras, skulle kunna anspela på segregationen mellan Hisingen och resterande Göteborg och den negativa synen som redovisats för här. Det finns en likhet här mellan intervjumaterialet och Vision Älvstaden. Likheten ligger i att det både i Vision Älvstaden och bland intervjupersonerna finns en önskan om en statushöjning både kring Nya Kvillebäcken och centrala Hisingen. För Älvstranden Utveckling finns det ett tanke om att en tätare och mer exploaterad stad med större innerstad ska leda till framflyttade position för staden internationellt medan det för Nya Kvillebäckens invånare handlar om att bryta ett lokalt stigma.

7.6. Att etablera skillnader

Ett av de tydligaste sätten som olika identiteter har reproducerats är genom territoriell segregation (Crang 1999, 2- 5). Att Hisingen ligger på en ö med en älv som rent fysiskt skärmar av Hisingen från övriga Göteborg är en tydlig territoriell segregering. Men att bygga Nya Kvillebäcken i en klart avvikande stil från bebyggelsen omkring kan också etablera en territoriell gräns och segregering. Det kan ses som ett sätt att med arkitekturen markera vad som tillhör Älvstaden och framtida centrala Göteborg och vad som inte gör det. Det finns en differentiering mellan Nya Kvillebäcken och den närliggande omgivningen och Hisingen. Älvstranden Utveckling har som mål få Nya Kvillebäcken att tillhöra innerstaden bland annat genom att ha en mer stadslik

arkitektur. Därför går den upplevda differentieringen mellan Nya Kvillebäcken och omkringliggande område och Hisingen i linje med Visionen. På bilden nedan går det tydligt att se gränsen mellan Nya Kvillebäcken och omgivningen.

Figur 3. Fotot visar gränsen mellan Nya Kvillebäcken och gamla Kvillebäcken. De höga byggnaderna till vänster i bilden tillhör Nya Kvillebäcken och macken till höger i bilden tillhör gamla Kvillebäcken. (Foto: Julia Wilzén 24-04-18).

Namn är tydliga identitetsmarkörer och kan vara laddade (Crang, 1999, 168). I namnintroduktionen i inledningen beskrivs hur olika namn används av olika personer och aktörer. Att olika namn används är ett tecken på att namnen har olika laddningar. Holgersson, Thörn (2016), Persson och Holgersson (2018) samt Despotovic och Thörn (2016) som ställde sig kritiska till projektet Nya Kvillebäcken använde sig primärt inte av namnet Nya Kvillebäcken. Det var Älvstranden Utveckling som namngav Nya Kvillebäcken. Att välja namnet "Nya" Kvillebäcken kan vara ett sätt att differentiera platsen från omkringliggande områden. Baserat på mitt intervjumaterial hävdar jag att det kan försvåra kommunikationen om hur Nya Kvillebäcken såg ut tidigare. Det märks bland annat då det uppstod förvirring då respondenterna pratade om Nya Kvillebäcken innan bostadsområdet byggdes, det som i denna uppsats benämns som Östra Kvillebäcken. Östra Kvillebäcken var inte ett namn som respondenterna använde eller alltid förstod när jag använde. Istället användes gamla Kvillebäcken, men eftersom det användes både för att beskriva hur Nya Kvillebäcken såg ut innan och för resterande

delen av Kvillebäcken ledde det till förvirring och vissa kommunikativa svårigheter. Det är svårt att tala om det som det inte finns något tydligt namn för. Att välja namnet "Nya" Kvillebäcken kan också vara ett sätt att ingjuta en tanke om att området är modernt, nytänkande och en del av hur framtiden kommer att te sig.

Som tidigare nämnt använder olika personer och aktörer olika namn för platsen. Namnet Nya Kvillebäcken användes både i Vision Älvstaden och intervjupersonerna. Många berättade att de använde namnet Nya Kvillebäcken när de beskrev för andra var de bodde, delvis för att markera att de bodde i den nybyggda delen av Kvillebäcken och distansera sig från omgivande områden. Vissa beskrev de olika reaktionerna de fick av göteborgare som trodde att de bodde i gamla eller i Nya Kvillebäcken, där det generellt upplevdes som positivt att bo i Nya jämfört med den gamla Kvillebäcken. I intervjumaterialet framgår det att invånarna i Nya Kvillebäcken konstruerar områdets identitet i relation till den negativa egenskaperna som förknippas med Hisingen samt även i kontrast till gamla Kvillebäcken. Detta liknar Crang beskrivning om hur identiteter konstrueras relationellt i motsatsförhållande (ibid 59- 60). Invånarna tar exempelvis upp att det är dyrare att bo i Nya Kvillebäcken med större andel bostadsrätter och att alkoholisterna och kriminaliteten håller till i närområden men inte i Nya Kvillebäcken. Invånarna i Nya Kvillebäcken definierar sitt områdes identitet i opposition till den nära omgivningen det vill säga Hisingen, gamla Kvillebäcken och Backaplan. Det finns en upplevt avstånd mellan Nya Kvillebäcken och dess nära omgivning.

7.7. Avstånd till omgivningen

Samtidigt som intervjupersonerna beskriver en distansering från den nära omgivning, ansåg få intervjupersoner att Nya Kvillebäcken tillhörde Göteborgs innerstad. Älvstranden Utvecklings mål som uttrycks i Vision Älvstaden är att Nya Kvillebäcken ska tillhöra centrala Göteborg. Trots intervjupersonernas gemensamma tro på en mer central framtid för nya Kvillebäcken var inte alla respondenter beredda att identifiera området som centrala Göteborg i dagsläget. I detta avseende går intervjupersonernas bild inte helt ihop med Vision Älvstaden. De som ansåg att Nya Kvillebäcken inte

tillhörde centrala Göteborg nämnde att att det endast fanns en bro över till fastlandet. Kommunikationen mellan Nya Kvillebäcken och fastlandet ses som en av de allra viktigaste aspekterna för att tillhöra det centrala. En intervjuperson beskriver Nya Kvillebäcken som ett försök till ett stadsrum som inte når ända fram. Det saknas liv och aktivitet och området beskrivs som lite eftersatt, plötsligt dyker området upp men utan den naturliga förankringen till innerstaden. Detta resonemang hänger samman med en åsikt som upprepas många gånger, Nya Kvillebäcken kommer börja tillhöra centrala Göteborg när Backaplan byggs om.

Trots att det fanns stor optimism om områdets centrala framtid var det inte så många som i dagsläget definierade Nya Kvillebäcken som centrala Göteborg. Detta försätter Nya Kvillebäcken i ett mellanläge där Nya Kvillebäcken inte tydligt tillhör varken Hisingen eller centrala Göteborg. Trots att området planerats med visionen att tillhöra centrala Göteborg, spelar den nära omgivningen fortfarande roll. För att minska avståndet till centrala Göteborg ses lösningen av intervjupersoner att bygga om omgivningen främst Backaplan.

Som tidigare nämnt så finns det en upplevd skillnad mellan Hisingen och centrala Göteborg samt mellan Nya Kvillebäcken och de omkringliggande områdena. Denna upplevda skillnad och distans tyder på en bristande förankring och anknytning till platsens omgivning. Det svaga förhållandet till omgivningen kan grunda sig i den nybyggda gentrifieringen som resulterat i socioekonomiska skillnader mellan Nya och gamla Kvillebäcken och mellan Nya Kvillebäcken och Hisingen. Avståndet som intervjupersonerna uttrycker förklaras ibland genom en upplevelse att inte dela samma socioekonomiska klass som i gamla Kvillebäcken. Detta resonemang stöds bland annat av en intervjuperson, Karin, som stack ut från de övriga genom att identifiera sig med mer gamla Kvillebäcken än med Nya Kvillebäcken som hon var bosatt i. Hade hon fått välja hade hon valt att bo i gamla Kvillebäcken, ett resonemang hon bygger på socioekonomisk tillhörighet. Hon upplever inte att området är byggt för studenter som henne själv. Hon beskriver Hisingen i allmänhet och gamla Kvillebäcken i synnerhet som att det finns många socioekonomiskt svaga grupper som gett upphov till det dåliga

ryktet och sätter detta i kontrast till Nya Kvillebäcken. De som flyttar in i Nya Kvillebäcken är inte socioekonomiskt utsatta.

7.8. Klass och Nybyggd gentrifiering

Likt klassiskt gentrifiering innebär även Nybyggd gentrifiering att den gentrifierade platsen byter socioekonomisk karaktär och en ny samhällsklass tar plats vilket bland annat Karin beskrev. Men gentrifieringen här är en planerad och strukturerad process som genomförts genom kommunala beslut och inte likt den klassiska gentrifieringen som successivt “underifrån” förändrar ett områdes karaktär och identitet (källa). Att det i detta fall handlar om en Nybyggd gentrifiering kan ha resulterat i att de uppfattade gränserna är så tydliga mellan den gamla och den ny delen av Kvillebäcken.

Förändringen skedde under en kort tidsperiod och konkret genom rivningen och uppbyggnaden av ett nytt område och inte genom ett successivt övertagande.

Det som Holgersson och Thörn kan kalla den urbana fronten blir tydlig i området. Den urbana fronten markerar både psykologiska och fysiska gränser och är en plats för symboliska och materiella strider. Gustav Daléns- området (Nya Kvillebäcken) är en plats där dessa gränser blivit tydliga (Holgersson & Thörn 2016, 673).

Figur 4. Fotot visar Nya Kvillebäcken från utsidan av området och som markerar en tydlig gräns mot sin omgivning (Foto: Julia Wilzén 24-04-18).

7.9. Identitet- och varumärkesutbildning

Klimatförändringarna är globala och berör hela världen går det att läsa i Vision Älvstaden och staden lyfts som en aktör som borde axla ansvar. I framtiden ska det synas att Göteborg ska vara ledande inom grön energiutveckling. Formuleringen synas är talande för visionsdokumentet. Klimatanpassning ska bland annat bidra till att locka kompetens till staden, i form av kompetent arbetskraft samt en viss typ av företag. Göteborg ska vara en ”testare” i nya klimatanpassningar och förnybara energianpassningar. Om detta blir framgångsrikt kan det stärka Göteborg som varumärke och attrahera näringsidkare och forskare inom klimatområdet. En genomgripande tema i Vision Älvstaden är att strategierna leder tillbaka till hur den ska bidra med internationell konkurrens och locka utländska investerare samt även planer som inkluderar konst, kultur, mångfald, ökad delaktighet i staden eller klimatanpassningar (Vision Älvstaden 2015, 24- 26).

Ett sätt att skapa internationell uppmärksamhet är enligt Vision Älvstaden att stärka Göteborgs identitet (ibid 9). Upprepade gånger nämns att Göteborgs identitet är någonting som ska förstärkas och byggas vidare på bland annat genom att stärka hamnen och vattnets plats i staden. Det historiska arvet från varven kring hamnen och sjöfarten ger en karaktär som är viktig för stadens identitet (ibid 22). I dokumentet lyfts även göteborgarnas starka relation till vattnet fram, en relation som också är historiskt starkt förknippad med den göteborgska identiteten (ibid 8). Att anspela på en historisk gemenskap är ett klassiskt sätt att etablera och upprätthålla identiteter (Crang 1999, 59-60). Vidare menar Älvstranden Utveckling att Göteborg har en internationell tradition som också är en del av stadens identitet och hänvisar till att holländare under 1600-talet byggde stadens kanaler samt att Göteborg som hamnstad tidigt skapat globala kontakter (Vision Älvstaden 2015, 8). Denna identitet beskrivs som ett medel för att skapa ett varumärke för staden. Det ska skapa en stadsmiljö som väcker internationell uppmärksamhet och använda Älvstaden för att stärka bilden av Göteborg och Västsverige (ibid 34). Användningen av stadens identitet som marknadsföringsstrategi

är också en idé som är sprungen ur Richard Florida (2001). Stadens lokala autentiska identitet är grundläggande och viktig för att attrahera talangerna, som ingår i den kreativa klassen. En autentisk stadidentitet är enligt Florida (2001) viktig för att locka till sig den kreativa klassen och därmed viktigt för stadens ekonomisk utveckling. På en autentisk plats blandas det gamla och nya och platsidentiteten fungerar som ett sätt att marknadsföra sig som stad (Florida 2001, 273-274). Vision Älvstaden användning av Floridas (2001) idéer blir synliga även i detta sammanhang. Genom att skapa Älvstaden ska Göteborgs autentiska identitet stärkas och synliggöras för att förmedla en bild internationellt som i längden förväntas förbättra stadens ekonomiska situation (Vision Älvstaden 2015). Men det finns en viss paradox i resonemanget att konstruera en plats som utifrån ska upplevas som autentisk, samt att detta görs genom just nybyggd gentrifiering.

7.10. Brist på förankring till platsen?

Eftersom identiteter skapas som följd av globala trender kan de inte studeras som enheter. Globala krafter opererar inte utanför kulturer, snarare agerar den moderna världens globala krafter genom kulturer som är inbäddade i specifika lokala omständigheter. (Crang 1999, 160). Fenomen kan därför studeras i fall, vilket är fördelen med fallstudier. Ibland ger materialet uttryck för att någonting skaver vilket belyser en dissonans mellan visionen och hur invånarna identifierar sin plats.

Utöver differentiering kan identiteter byggas på tron på en gemensam härstamning eller delad historia (Crang 1999, 59- 60). Detta är svårare att etablera med tanke på att bostadsområdet är helt nyproducerat. Istället hävdar Despotovic och Thörn (2016) att Göteborgs kommun samt de drivande aktörerna i bygget av Nya Kvillebäcken velat etablera narrativet att innan Nya Kvillebäcken fanns, var det endast kriminella verksamheter på platsen alternativt att det inte funnits någonting alls på platsen. Identiteten kring Nya Kvillebäcken byggs då inte på en historisk förankring utan på en distansering från platsens historia (Despotovic & Thörn 2016, 80-85). Utifrån detta narrativ är det förståeligt att en del intervjupersoner uppfattar det som positivt att Nya Kvillebäcken inte förknippas med hur uppfattades förr, öknamnet Gazaremsan är

talande för detta. En del intervjupersoner delar detta synsätt och delade Älvstranden Utvecklings narrativ om Östra Kvillebäcken som öde eller ett skumt område samt beskrev Nya Kvillebäcken i positiva ordalag som nytt och fräscht. Andra intervjuperson ansåg det svårt att känna tillhörighet till Nya Kvillebäcken, på grund av bristen på historisk förankring till platsen. Rani tycker det är svårt att känna sig hemma i området och jämför med stadsdelen som han kommer från. Han beskriver negativa ordalag att många hus har byggt på kort tid i ett försök att skapa någonting nytt. Det är bekvämt i Nya Kvillebäcken men någonting fattas och det finns ingen kultur, anda eller själ. Karin saknade också historisk förankring. Hon menade att i gamla Kvillebäcken gick de lokala stammisarna till matställena i trakten. Hon trodde att i Nya Kvillebäcken kommer folk "utifrån" till skillnad från Nya Kvillebäcken och det hörs inte göteborgsdialekt som i gamla Kvillebäcken.

"Nej men det här med tillhörighet jag känner lite att vart jag är kollar ser jag bara nya hus här, och lite längre bak i gamla Kville där märker man att det är folk som har bott där jättejättemånga år och det är helt annorlunda, där hör man göteborgskan mycket tydligare, det är jättestor skillnad. Det är svårt att känna tillhörighet till någonting som är så nytt."

- Karin, 8 maj

Det ska sägas att upplevelsen att sakna historisk förankring, själ eller att beskriva Nya Kvillebäcken som eftersatt var en trend som observerades bland intervjuvarerna. Men det fanns som sagt andra som hade annorlunda åsikter. Vissa ansåg att Nya Kvillebäcken tillhörde Hisingen medan andra kände att området absolut var en del av innerstaden. Mycket vanligt bland intervjupersonerna var dock att identifiera Nya Kvillebäcken i relation till Hisingen, gamla Kvillebäcken och även Backaplan och att tydligt markera avstånd och skillnader mellan sitt område och dessa platser. Den nybyggda gentrifieringen har inverkan på hur invånarna identifierar sitt område men har också inverkan på platsförankring. Detta och tar sig även uttryck i den upplevda gränsen mellan Nya Kvillebäcken och dess omgivning. Detta grundar sig i den nybyggda gentrifieringen.

8. SLUTDISKUSSION

I slutdiskussionen kommer de två forskningsfrågorna besvaras med hjälp av analys- och teoridelen. Svaren på forskningsfrågorna kommer sedan att ligga till grund för att undersöka uppsatsens syfte samt till sist ge förslag på framtida forskning.

Den första forskningsfrågan är: Vad för stadsplaneringsideal ligger till grund för planeringen och bygget av Nya Kvillebäcken? Älvstranden Utveckling har fått i uppdrag att utveckla Göteborg. Deras visionsdokument Vision Älvstaden innehåller visioner, strategier och planer för hur detta ska gå till. Uppsatsen argumenterar för att Vision Älvstaden har sin grund i Floridas (2001) teorier och därmed också att ett stadsplaneringsideal som låg till grund för planeringen och bygget av Nya Kvillebäcken bygger på Floridas (2001) teorier.

Först och främst är Älvstranden Utveckling strategier för hur Göteborg ska locka och främja näringslivet slående likt Floridas teori om de tre T-na. Både Vision Älvstaden och Floridas (2001) strategier går ut på att genom att bygga en viss typ av stadsmiljö få rätt personer att flytta in vilket förväntas leda till etablering av en viss typ av näringsliv och ekonomisk tillväxt. Punkt två som tyder på att Vision Älvstaden påverkats av Florida är beskrivningen av hur Göteborgs autentiska identitet är viktigt för att locka internationella investerare. Detta är en mycket centrala del i Floridas teori som även kan skönjas i Vision Älvstaden. Den tredje tydliga paralleller ligger i kombinationen konst kreativitet och näringsliv. I Vision Älvstaden beskrivs strategin att kombinera just kreativitet, konst och kultur med näringslivet för att driva ekonomin på ett sätt som är mycket lik Floridas föreslagna väg.

Den andra forskningsfrågan är: Hur identifierar invånarna i Nya Kvillebäcken sitt område i relation till centrala Göteborg och Hisingen? Intervjufrågan huruvida intervjupersonerna tyckte att Nya Kvillebäcken främst tillhörde Hisingen eller centrala Göteborg gav svar på hur invånarna identifierade sitt området i relation till just centrala Göteborg och Hisingen. Först och främst gick åsikterna isär. Vissa ansåg det vara en del

av Hisingen medan andra ansåg det vara en del av centrala Göteborg. De delade svaren skulle kunna tyda på att platsen identifieras som ett mellanting dessa identiteter. I intervjuerna framkom att både Hisingen och centrala Göteborg representerade olika värden för intervjupersonerna, vilket spelade in i identifieringen av var Nya Kvillebäcken hörde hemma, men det visade även på invånarnas syn på Nya Kvillebäckens position i Göteborg. I intervjumaterialet framgår det att det fanns negativa värderingar förknippade till Hisingen medan Göteborgs centrum förknippas med mer positiva egenskaper. Invånarna i Nya Kvillebäcken konstruerar sitt områdets identitet både i relation till den negativa egenskaperna som förknippas med Hisingen och omkringliggande områden, men även i relation till Göteborgs centrum. Vissa delar av intervjumaterialet tyder även på att Hisingens och centrala Göteborgs identiteter konstrueras genom Othering i en ojämlik relation där Hisingen uppfattas som objekt och hierarkiskt underordnad centrala Göteborg som tillskrivs positionen som subjekt. Invånarnas förhoppning och tro på att Nya Kvillebäcken allt mer kommer tillhöra centrala Göteborg i framtiden kan kopplas till denna hierarkiska relation men skulle även skulle kunna tolkas som en form av uppror mot de fasta roller och negativa värderingar som är förknippade med Hisingen men även som ett tecken på att maktpositionerna och identiteterna håller på att skifta.

Syftet med uppsatsen var att undersöka relationen mellan planeringsideal, nybyggda gentrifiering och invånarnas syn på den lokala platsidentiteten. Svaren på forskningsfrågorna säger någonting om om polariseringar och maktrelationer inom Göteborg men också någonting om Nya Kvillebäckens positionering i detta. Hur invånarna identifierar Nya Kvillebäckens status och position i staden kan ha påverkats av den nybyggda gentrifieringen av men även av de planeringsideal som låg till grund för detta. Många intervjupersoner delade Älvstranden Utvecklings visionen om att Nya Kvillebäcken skulle bli en del av Göteborgs innerstad. Vissa ansåg att Nya Kvillebäcken redan idag var en del av innerstaden, vilket tyder på att det finns en gemensam målbild mellan Älvstranden Utvecklings och invånarna. I och med att Älvstranden Utvecklings vision är att Nya Kvillebäcken ska tillhöra innerstaden går den upplevda

differentieringen mellan Nya Kvillebäcken och omkringliggande och Hisingen i linje med i linje med Visionen. I etableringen av nya identiteter skapas nya “vi” och “dom”.

Den nybyggda gentriferingen kan ha lett till den tydliga segregation mellan gamla och Nya Kvillebäcken och ett tydligare avståndstagandet som invånare i Nya Kvillebäcken visade för Hisingen. Vid nybyggd gentrifering sker förändring inte gradvis utan direkt. Detta i kombination med den tydligt avvikande arkitekturen, namnet Nya Kvillebäcken samt den höga andelen bostadsrätter är planeringsbeslut som kan ha lett till den tydliga separationen och avståndet som intervjupersonerna upplever gentemot de omkringliggande områdena samt till Hisingen. Differentieringen som intervjupersonerna uttrycker kan tolkas som en form av avståndstagande från platsen och dess omgivning. Trots att de allra flesta intervjupersoner trivdes i Nya Kvillebäcken beskrivs en upplevelse av Nya Kvillebäcken som upprivet ur sitt sammanhang, eftersatt, utan kultur, utan själ, utan lokal förankring och att invånarna kommer utifrån. Möjligen kan den planerade gentriferingen delvis skapat ett område som upplevs separat och inte förankrat i sin omgivning. Syftet var att Nya Kvillebäcken skulle upplevas som en del av Göteborgs innerstad, men om det faktiskt inte upplevs som en del av innerstaden, vilket få ansåg att det gjorde i dagsläget, kan det ha gett upphov till en känsla av alienation (både i förhållande till den lokala omgivningen men också i förhållande till centrala Göteborg). Nya Kvillebäcken riskerar att hamna i ett mellanläge där platsen inte tydligt tillhör varken Hisingen eller centrala Göteborg.

Det finns en motsättning i Vision Älvstadens planeringsstrategier. Motsättningen ligger i att anpassa staden specifikt för den kreativa klassen, (som är en version på en utbildad övre medelklass), men samtidigt försöka skapa en inkluderande stad som är heterogen och inte splittrad och uppdelad. Båda delar är enligt Florida och Vision Älvstaden viktiga. Persson och Holgersson menar att Florida aldrig gett några medel för att stoppa gentrifering (Persson & Holgersson, 2018). “En bra stad har två kännetecken: Tolerans gentemot främlingar och intolerans gentemot medelmåttighet” skrivet Florida (2001, 273). Denna mening tyder på inkonsekvensen och elitismen i Floridas resonemang, en stad som är tolerant mot vissa men inte mot andra är helt enkelt inte tolerant. En stående

kritik mot Florida (2001) är just elitismen och trots att han ständigt predikar tolerans i städer erbjuder strategierna inga medel för att motverka gentrifiering. Tvärtom resulterar hans vision om att bygga staden med syfte att attrahera 'den kreativa klassen' till städer som är splittrade och segregerade. Detta stadsplaneringsideal, som jag menar låg till grund för planeringen och bygget av Nya Kvillebäcken, kan möjligen ha avspeglats i den nybyggda gentrifieringen samt i hur intervjupersoner identifierar sitt område i förhållande till resten av staden.

Vidare forskning

Denna uppsats har studerat relationen mellan hur platsidentitet konstrueras i relation till nybyggd gentrifiering och planeringsideal i fallet Nya Kvillebäcken. En direkt vidare forskning skulle kunna vara hur personer i gamla Kvillebäcken eller personer på Hisingen uppfattar Nya Kvillebäcken. Denna uppsats var ur invånarna från det gentrifierade områdets perspektiv. Därför diskuterades aldrig hur motstånd mot gentrifiering sett ut. En intressant vidare forskning skulle kunna vara att studera hur motståndet sett ut mot nybyggd gentrifiering och ställa det mot hur motstånd mot klassiska gentrifieringen sett ut.

Källförteckning:

- Bryman, Alan. 2018. Samhällsvetenskapliga metoder. 3. uppl. Oxford: Oxford University Press.
- Crang, Mike. 1999. Cultural Geography. 2.uppl. London: Routledge.
- Despotovic, Katarina., Thörn, Catharina. 2016. Den urbana fronten - En dokumentation av makten över staden. 2.uppl. Göteborg: Arkitektur Förlag AB.
- Florida, Richard. 2008. Den kreativa klassens framväxt. 2. uppl. Uppsala: MediaPrint i Uppsala AB.
- Foucault, Michel. 1966. The order of things. An archaeology of the human sciences. Paris: Editions Gallimard.
- Gustavsson, Bengt. (red.). 2003. Kunskapande metoder. Lund: Studentlitteratur.
- Harvey, David. 2005. A brief history of neoliberalism. Oxford: Oxford University press.
- Justesen, Lise., Mik-Meyer, Nanna. 2012. Kvalitativa metoder. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, Steinar., Brinkmann, Svend. 2009. Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur.
- Florin, Persson, Erik., Holgersson, Helena. 2018. The Lingering Presence of Richard Florida in Gothenburg's Future Vision. (från GU).
<https://www.gu.se/forskning/publikation/?publicationId=265796>
- Holgersson, Helena. Thörn, Catharina. 2016. Revisiting the urban frontier through the case of New Kvillebäcken, Gothenburg.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13604813.2016.1224479>
- Internetkällor:**
- Samuelsson, Johan. 2012. Fasta kriterier för bedömning täcker inte in allt. Skolverket.
http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/omraden/bedomning-och-betyg/summativ_bedomning/rapporter/fasta-kriterier-for-bedomning-tacker-inte-in-allt-1.187698
 (Hämtad 2012-01-09).
- Svensson, Anders. 2018. En guide till Göteborgs stadsdelar – Kville och Brämargården. Det Gamla Göteborg.
 (<http://gamlagoteborg.se/2017/12/18/en-guide-till-goteborgs-stadsdelar-kville-och-bramaregarden/>) (Hämtad 18-04-14).

Göteborgs stads kommunfullmäktige. 2015. Vision Älvstaden.

Göteborg Stad. Om Göteborgs historia. Helena Mehner (hämtad 2018-05-18)

http://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunfakta/historia/om-historia/!ut/p/z1/hY5BC4IwHMU_jdf9p5bbuq2DkUoaBNouobGmoE7matCnz45B0bs93u_xHgi oQIz1o1O17fRY94s_i-hS-MmRbn2O8x2L8f6UFvEhzXIS-ID-A8QS4x_iGBIQXTMgd x0QRkGwJjSgjFGyoixi5L3PxyakCoSRN2mkQXez3GqtneaNh3snENKa9VLNEsPf2u 0erZOfYAwDdUzkyV_ARoUd9k!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#htoc-3

Holmberg, Carina. 2018-05-13. Godmorgon världen! (00:56- 1:05) Godmorgon världen! (online) Sveriges radio P1. (Hämtat 2018-05-17).

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=438&artikel=6951464>

Hällhed, Sandra., Sundberg, Gunilla. 2013. Östra Kvillebäcken en gröna stadsdelen? - en fallstudie av Östra Kvillebäcken i Göteborg. Göteborgs Universitet.

https://gvc.gu.se/digitalAssets/1461/1461289_b779.pdf

Älvstranden Utveckling AB. 2014-2017. Vårt uppdrag. Älvstranden Utveckling.

<http://alvstranden.com/om-oss/vart-uppdrag/> (Hämtad 2018-05-17).

Älvstranden Utveckling AB. 2014- 2017. Älvstranden Utveckling AB. Älvstranden Utveckling <http://alvstranden.com/om-oss/> (Hämtad 2018- 05- 17).

Bilaga 1.

Aliasnamn intervjupersoner i Nya Kvillebäcken

Intervjuer i Nya Kvillebäcken:

Katarina, 38 år, 7 maj.

Fatima, 35 år, 7 maj.

Karin, 23 år, 8 maj.

Erik, 30 år, 8 maj.

Frida, 27 år, 8 maj.

Hedvig, 28 år, 9 maj.

Abnan, 30 år, 9 maj.

Daniel, 35 år, 10 maj.

Markus, 39 år, 11 maj.

Intervjuer över telefon:

Dennis, 50 år, 1 maj.

Rani, 42 år, 9 maj.

David, 24 år, 14 maj.

Mailintervju:

Kent, 34 år, 13 maj.

Bilaga 2.

Figurförteckning

- Figur 1. 9
Denna karta visar de områdena i Göteborg som ska ingå i Älvstaden. Kanalen i mitten är Göta Älv och Hisingen är marken till höger om älven. Vad som i denna karta kallas Kvillestaden är Kvillebäcken (Hämtad 13-01-19. Centrala Staden. <http://www.centraalvstaden.goteborg.se/>).
- Figur 2. 28
Karta över Göteborg kring älven. De olika färgerna markerar planerna för när olika platser ska byggas om. Nya Kvillebäcken ligger strax brevid Backaplan som är markerat på kartan (Hämtad 13-01-19, Göteborg Stad, <http://alvstaden.goteborg.se/wp-content/uploads/2015/05/Alvstadskartan-1024x796.jpg>)
- Figur 3. 46
Fotot visar gränsen mellan Nya Kvillebäcken och gamla Kvillebäcken. De höga byggnaderna till vänster i bilden tillhör Nya Kvillebäcken och macken till höger i bilden tillhör gamla Kvillebäcken.
(Foto: Julia Wilzén 24-04-18).
- Figur 4. 49
Fotot visar Nya Kvillebäcken från utsidan av området och som markerar en tydlig gräns mot sin omgivning (Foto: Julia Wilzén 24-04-18).